

T.C.

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇLİK MERKEZİ FAALİYETLERİNE KATILAN 18-29
YAŞ GENÇLERDE SERBEST ZAMAN TATMİN
DÜZEYİNİN SOSYAL SORUN ÇÖZME BECERİLERİ İLE
İLİŞKİSİ**

Turhan ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Kevser TARI SELÇUK

Bandırma 2022

T.C.

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇLİK MERKEZİ FAALİYETLERİNE KATILAN 18-29
YAŞ GENÇLERDE SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYİNİN
SOSYAL SORUN ÇÖZME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ**

Turhan ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Kevser TARI SELÇUK

Bandırma 2022

BANDIRMA ONYEDİL EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Bu çalışma 21.07.2022 Tarihinde aşağıdaki jüri tarafından [Sosyal Hizmet Anabilim Dalı] , [Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı] Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmemiş bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

(21/07/2022)

Turhan ARSLAN

TEŞEKKÜR

Bu araştırma kapsamında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Kevser TARI SELÇUK'a, Alanya Gençlik Merkezi tesis müdürü ve gençlik liderlerine, araştırmaya katılan gençlik merkezi üyelerine ve desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen ailem ve yakın arkadaşlarım ve meslektaşlarım; Efe AYTAN, Onur BAYDAR, Yusuf İslam AL'a teşekkür ederim.

Turhan ARSLAN

ÖZET

GENÇLİK MERKEZİ FAALİYETLERİNE KATILAN 18-29 YAŞ GENÇLERDE SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYİNİN SOSYAL SORUN ÇÖZME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ

Bu çalışmada gençlik merkezi faaliyetlerine katılan 18-29 yaş gençlerde serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya kapsamında 264 gence ait veriler değerlendirilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından Tanıtıcı Bilgi Formu, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Formun yer aldığı anket formu aracılığı ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veri analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Students t testi, tek yönlü Varyans analizi, Mann Whitney U ve Kruskall Wallis H testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Gençlerin Serbest Zaman Tatmini ve Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları sırasıyla $3,71\pm0,69$, $60,59\pm13,56$ 'dır. Gelir getiren bir işte çalıştığını belirten ve gençlik merkezinde eğitim faaliyetlerine katılanlarda Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Algılanan sosyal destek ve serbest zaman tatmin düzeyi ile sosyal problem çözme becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü, zayıf ilişki saptanmıştır. Algılanan sosyal destek düzeyinde artış ve serbest zaman tatmini sosyal sorun çözme becerisine pozitif yönde katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda gençlerin sosyal destek ve sosyal sorun çözme becerilerinin arttırılmasına yönelik olarak güçlendirme, ekolojik, sistem yaklaşımı vb. sosyal hizmet girişimlerinin planlanması, gençlerin istihdamı arttıracak, gençleri çalışma yaşamına hazırlayacak proje ve eğitim faaliyetlerinin planlanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Serbest zaman aktiviteleri, serbest zaman tatmini, sosyal destek, sosyal problem, sosyal sorun çözme becerileri.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP OF LEISURE TIME SATISFACTION LEVEL AND SOCIAL PROBLEM SOLVING SKILLS OF YOUTH AGES 18-29 PARTICIPATING IN YOUTH CENTER ACTIVITIES

This study was aimed at investigating the relationship between the leisure time satisfaction level and social problem solving skills in 18-29-year-old young people who participated in youth center activities. This descriptive study was conducted with 264 young people who participated in Alanya Youth Center activities between February 2021 and June 2022. The study data were collected by the researcher using the face-to-face interview method with a questionnaire including the Descriptive Information Form, Leisure Time Satisfaction Scale, Multidimensional Scale of Perceived Social Support, and Social Problem Solving Inventory Revised-Short Form. Numbers, percentages, mean, standard deviation, Students t test, one-way analysis of variance (ANOVA), Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test, Pearson correlation analysis were used to analyze the data. The mean scores the participants obtained from the Leisure Time Satisfaction Scale and Social Problem Solving Inventory Revised-Short Form were 3.71 ± 0.69 and 60.59 ± 13.56 respectively. It was determined that there was a statistically significant, positive and weak relationship between leisure time satisfaction and social problem solving skills ($r=0.367$, $p<0.05$). We recommend that in order to increase young people's leisure time satisfaction, activities should be carried out by making youth center activities attractive, more young people should be reached, social workers should be employed in youth centers, social service attempts to increase social problem solving skills should be planned.

Keywords: Leisure time activities, leisure time satisfaction, social support, social problem, social problem solving skills.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAY	
BEYAN	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	xi
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	3
2.1.Gençlik Döneminin Tanımı	3
2.1.1.Gençlik Döneminde Fizyolojik ve Psikolojik Gelişim	4
2.1.2.Gençlik Döneminde Sosyal Gelişim	5
2.1.3.Gençlik Döneminde Fizyolojik ve Psikolojik Sorunlar	7
2.2.Sosyal Sorun Kavramı	8
2.2.1.Gençlik Döneminde Sosyal Sorunlar	9
2.2.1.1.Genç işsizliği	9
2.2.1.2.Yoksulluk	10
2.2.1.3.Sosyal dışlanma	11
2.2.1.4.Madde bağımlılığı ve zararlı alışkanlıklar	11
2.2.1.5.Yabancılaşma	11
2.2.2.Sosyal Sorun Çözme Becerisi	12
2.2.3.Gençlerde Sosyal Sorun Çözme Becerisi İle İlişkili Etmenler	14
2.3.Serbest Zaman Kavramı	16

2.3.1.Gençlerde Serbest Zaman Kullanımı	17
2.3.2.Serbest Zaman Tatmini	19
2.3.3.Serbest Zaman Tatmininin Sosyal Sorun Çözme Becerileri İle İlişkisi	20
2.4.Türkiye’de Gençlik Politikaları ve Gençlere Sunulan Hizmetler	22
3.GEREÇ VE YÖNTEM	25
3.1.Araştırmanın Tipi, Yeri ve Tarihi	25
3.2.Evren ve Örneklem	25
3.3.Dahil edilme ve dışlanma kriterleri	25
3.4.Araştırmanın Değişkenleri	25
3.5.Araştırma Soruları	26
3.6.Verı Toplama Araçları	26
3.6.1.Tanıttıcı Bilgi Formu	26
3.6.2.Serbest Zaman Tatmin Ölçeği	26
3.6.3.Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	27
3.6.4.Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Form	28
3.7.Verı Toplama Yöntemi	28
3.8.Verilerin Analizi	29
3.9.Araştırmanın Kısıtlılıkları	29
3.10.Araştırmanın Bütçesi	29
3.11.Araştırmanın Etik Yönü	29
4.BULGULAR	31
5.TARTIŞMA	67
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	80
7.KAYNAKLAR	82
8.EKLER	91
EK-1. Etik Kurul Onayı	91
EK-2. Kurum İzni	92
EK-3. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği kullanım izni	93

EK-4. Sosyal Problem Çözme Envanteri kullanım izni	94
EK-5. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanım izni	95
EK-6. Anket Formu	96
9.ÖZGEÇMİŞ	103

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 4.1.1. Araştırma grubunun sosyo-demografik özellikleri	31
Tablo 4.1.2. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikleri	34
Tablo 4.1.3. Araştırma grubunun Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği ve Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları	35
Tablo 4.1.4. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları	36
Tablo 4.1.5. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları	38
Tablo 4.1.6. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre SPÇE dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları	40
Tablo 4.1.7. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları	43
Tablo 4.1.8. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları	45
Tablo 4.1.9. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları	48
Tablo 4.1.10. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları	50

Tablo 4.1.11. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları	52
Tablo 4.1.12. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamaları	54
Tablo 4.1.13. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalamaları	57
Tablo 4.1.14. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre SPÇE rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları	59
Tablo 4.1.15. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre SPÇE rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları	61
Tablo 4.1.16. Algılanan sosyal destek düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisi	64
Tablo 4.1.17. Serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisi	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Sosyal Sorun Çözme Süreci Şeması

14

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

BM:	Birleşmiş Milletler
ÇBSDÖ:	Çok Boyutlu Sosyal Destek Ölçeği
DDT:	Dikkatsiz/Dürtüsel tarz
GSB:	Gençlik ve Spor Bakanlığı
IFSW:	Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu
ILO:	Uluslararası Çalışma Örgütü
KT:	Kaçınmacı Tarz
POSY:	Probleme Olumsuz Yönelim
POY:	Probleme Olumlu Yönelim
RPÇ:	Rasyonel Problem Çözme
SERKA:	Serhat Kalkınma Ajansı
SPÇE:	Sosyal Problem Çözme Envanteri
STK:	Sivil Toplum Kuruluşu
SZTÖ:	Serbest Zaman Tatmin Ölçeği
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO:	Dünya Sağlık Örgütü

1. GİRİŞ

Gençlik dönemi bireyin çocukluktan çıkarak yetişkinliğe adım attığı dinamik bir dönem olarak tanımlanmaktadır (SERKA, 2018). Kişiliğin ve kimliğin belirginleştiği bu dönemde gençler pek çok fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişim yaşamakta (Görgün Baran, 2013) ve erişkinliğe özgü rol ve sorumluluklar kazanmaktadır (WHO, 2003). Yaşanan değişimler, yeni rol ve sorumluluklar beraberinde gençlerin birçok fiziksel, ruhsal ve genç işsizliği, madde bağımlılığı, şiddet gibi sosyal sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır (Yılmaz ve Göktürk, 2019: 25-47).

Sosyal sorun veya sosyal problem birçok bireyi etkileyen, toplum içinde insanların amaçlarına ulaşmasını zorlaştıran bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Glicken, 2011: 6). Sosyal sorun sadece bireyi değil, dolaylı olarak toplumu etkilemekte ve bireylerdeki etkisini ilerleyen dönemlerde sürdürebilmektedir. Örneğin istismar mağduru bir çocuğun ilerleyen dönemde yetişkin olarak sosyal bir sorun olan aile içi şiddet mağduru veya şiddetin faili olabileceği belirtilmektedir (Glicken, 2011).

Sosyal sorun çözme süreci bilinçli, rasyonel ve çaba gerektiren amaçlı bir aktivitedir. “Bireyin günlük yaşamda karşılaştığı ve o an etkili bir tepki vermenin olanaklı olmadığı sorun durumlarında kullanılan bir başa çıkma yöntemi ve kişinin kendisinin yönlendirdiği bilişsel-davranışsal bir süreç” olarak tanımlanan sorun çözme becerisi bireyden bireye farklılık göstermektedir (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2004; Eskin ve Aycan, 2009) . Sorun çözmede sorunlu durumun değiştirilmesi ve duygusal sıkıntının azaltılması hedeflenmektedir (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2004). Bu bağlamda sosyal hizmet bireylerin ve toplumun karşılaştığı sorunlara çözüm üreten, önerilerde bulunan ve uygulamaya koyan bir bilim dalıdır. Uluslararası sosyal hizmet uzmanları federasyonu(IFSW) tarafından sosyal hizmet “bireylerde sosyal değişimi, sosyal problemleri çözmeyi teşvik eden ve bireyin iyilik halini sağlayan ve bunları yaparken sosyal sistem teorilerini kullanan bir disiplin” olarak tanımlanmaktadır (Hare, 2004). Sosyal hizmet biliminin sıkça başvurduğu güçlendirme yaklaşımı bireyin zorluklara ve sorunlara karşı daha güçlü durması, değişim için kişisel sorumluluk almasını sağlama amacıyla

bireylerin güçlü yanlarının ortaya çıkarılmasını hedeflemektedir (Erbay, 2019). Bu kapsamda bireylerin soruna bakış açısı, nasıl bir yönelim sergilediği ve problem çözme tarzlarının bilinmesinin sosyal hizmet müdahale yaklaşımlarının planlanmasına yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Gençlik döneminde bireyler rol ve sorumluluklarını yerine getirmenin yanı sıra boş zamanlarını kendilerini geliştirme amacıyla değerlendirmektedir. Serbest zaman diğer bir adıyla boş zaman “bireyin aile, iş, toplum zorunlulukları veya çevresinden çok kendisine ayırdığı zaman” olarak tanımlanmaktadır (Neulinger, 1981). Serbest zaman değerlendirmesinde birey belli bir maddi kazanç beklentisi içinde değildir. Birey bu zaman periyodunda kendisini rahatlatmakta, yaratıcılık konusunda kapasitesini arttırmakta ve topluma katılımını kolaylaştırmaktadır (Gökçe, 2008). Türkiye’de son yıllarda yapısal olarak gelişen gençlik merkezleri sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler açısından gençlerin serbest zamanını değerlendirmek, bilgi ve beceri sahibi olmalarına yardımcı olmayı hedeflemektedir (Gediz, 2012).

Alanyazında serbest zaman aktivitelerinin sosyalleşme sürecinde olumlu yönde etkisi olduğu ve gençlik döneminde daha çok sosyalleşme ve sosyal yetkinlik kazanma amacı ile serbest zaman aktivitelerine katılım gösterildiği belirtilmektedir (Büküşoğlu ve Bayturan, 2005). Ayrıca geçmişte sorun çözmede uygulama aracı olarak görülen serbest zaman aktivitelerinin gençlik döneminde sorun çözme açısından ne tür faydalar sağlayacağını merak edildiği ve gençlik merkezlerinin gençlere sorun çözme becerisi kazandırma noktasında önemli kuruluşlar olabileceği bildirilmektedir (Mayda, 2020; Cılga, 2001).

Bu araştırmada gençlik merkezi faaliyetlerine katılan 18-29 yaş aralığındaki bireylerin serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda toplumsal refah için geleceğin yetişkinleri olacak gençlerin sosyal sorun çözme becerilerinin arttırılmasına yönelik serbest zaman etkinliklerinin ve sektörler arası işbirliği ile girişimlerin planlanmasına yol gösterici olacağı, ülkemizde yer alan sınırlı çalışmalardan biri olarak konuyla ilgili literatüre katkı sağlayacağı ve sosyal hizmet disiplinde yeni uygulama ve müdahale yaklaşımları geliştirme noktasında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Gençlik Döneminin Tanımı

Gençlik dönemi bireyin çocukluktan çıkarak yetişkinliğe adım attığı dinamik bir dönem olarak tanımlanmaktadır (SERKA, 2018). Birleşmiş Milletler'e (BM) göre gençlik dönemi 15-24 yaş arasını kapsamaktadır. (Birleşmiş Milletler, 2018: 12). Uluslararası Çalışma Örgütü'nde (ILO) 15-24 yaş aralığını genç olarak kabul etmekle beraber gençlik döneminin çocukluktan orta yetişkinlik dönemine kadar uzanan bir periyod olduğunu, 10-30 yaş aralığının gençlik dönemi olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir (Krishnan ve Sethuramalingam, 2017).

Freud'un psikoseksüel kuramında yer alan beş aşamanın sonuncusu olan "genital dönem (12 yaş ve sonrası)" gençlik dönemindeki kişilik ve seksüel gelişimi tanımlamaktadır. Freud bu dönemi çocukluğun bitişi ve erişkinliğe başlama olarak ifade etmekte ve bu dönemde bireyin aileden uzaklaşarak karşı cinsle sağlıklı ilişki kurmayı öğrendiğini, mesleki seçim ve hayata yönelik tercihlerde bulunma eğiliminde olduğunu belirtmektedir. Freud bu dönemi tercihler konusunda bireyin çevresiyle ve kendi içinde çatışmalar yaşadığı bir dönem olarak belirtmektedir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012: 36).

Gençlik dönemi psiko-sosyal gelişim teorisi açısından kimlik oluşumu dönemi olarak ifade edilmektedir (Erikson, 1968; Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012). Erik Erikson'a göre ise gençlik çocukluk ile yetişkinlik arasında geçen bir yaşam dönemidir ve bu dönem genç bireylerin cinsel gelişiminin fizyolojik devrimi ile başlar ve birey ilerleyen aşamada yetişkinliğin rollerinin belirsizliği ile birlikte endişe verici bir hal içinde kendini bulabilir. Gençlik dönemi ergenliğin alt boyutundan çok ilk kimlik oluşumunun olduğu bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Erikson, 1968: 128).

2.1.1. Gençlik Döneminde Fizyolojik ve Psikolojik Gelişim

Gençlik dönemi bazı araştırmacılar tarafından ergenlik döneminin başlangıcı olarak ele alınmış olsa da gençlik dönemi olarak ifade edilen yaş aralığı orta ve geç ergenlik dönemini içermektedir (Şahin ve Çevener Özçelik, 2016). Bireyin gençlik dönemine geçişinde ergenliğin başlangıcı ile birlikte fizyolojik ve psikolojik (duygusal) değişiklikler yaşanmaktadır ve bu fizyolojik değişimler cinsiyete göre değişmektedir (Parlaz, Tekgöl, Karademirci ve Öngel, 2012).

Erkeklerde ergenlikle beraber sesin kalınlaşması, sakalların çıkması, kızlarda adet görme, göğüslerin büyümesi gibi fiziksel gelişimler görüldüğü belirtilmektedir (Koç M. , 2004; Parlaz, Tekgöl, Karademirci ve Öngel, 2012). Her iki cinsiyette de “büyüme hızı doruğu” bu dönemde görülmektedir. Bu dönemde bireyin erişkinlikte elde edeceği büyümenin %80’ine ulaştığı bildirilmektedir (Koç M. , 2004; Parlaz, Tekgöl, Karademirci ve Öngel, 2012).

Gençlik dönemi veya ergenlik dönemi olarak tanımlanan bu dönem çocukluğun bitişi ve erişkinliğe geçişin olduğu bir zaman aralığıdır. Bu dönemde bireyler gelişen fiziksel yapılarına bağlı olarak çekingen veya agresif davranışlar sergileyebilmektedir (Çapcıoğlu, 2014). Aynı zamanda bu dönemde genç bireyler çocukluk ve erişkinlik rollerinden etkilenmekte ve hangi rolü üstlenmesi gerektiği konusunda karışıklık yaşayabilmektedir (Bronk, 2014).

Freud, Erikson gibi kişilik kuramcılarının ve psikanalizcilerin gençlik dönemine ait gözlemlerinin hemen hemen aynı olduğu bilinmektedir. Bu dönemde bireylerin kendi içlerinde ve çevresi ile bir çatışma halinde olduğu belirtilmektedir (Hall, 1909; Erikson, 1968). Stanley Hall fizyolojik ve psikolojik gelişim açısından gençliğin yeni bir doğum olduğunu ve eksiksiz insan özelliklerinin bu dönemde oluştuğunu belirtmektedir (Hall, 1909: 6). Gençlerin kendi içinde ve çevresiyle yaşayacağı çatışmalara da değinen Stanley Hall gençlik dönemini fırtına ve stres dönemi olarak tanımlamaktadır (Hall, 1909: 6).

Freud cinsellik temelli psikoseksüel gelişim kuramında genital dönem olarak tanımladığı 12 yaş ve sonrası dönemi de bireyin karşı cinsle ilgilendiği ve

ilişkilerin geliştirildiği bir dönem olarak tanımlamakta ve bunun yanı sıra bu dönemde bireylerin çalışma vasıtasıyla topluma yararlı olmayı amaçladığını belirtmektedir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012). Ek olarak Freud gençlik döneminde “bireylerin kendi kararını verme ve bunu savunmada geliştirdikleri ve bireyin hareketlerinin sonucunu kavrama ve kendi kendini yargılama kabiliyeti” olarak tanımlanan “üstbenlik” in ergenlik döneminde geliştiğini ifade etmektedir (Odağ ve Tamar, 2002).

Erikson ise bu dönemi “ergenlik- kimliğe karşı kimlik kargaşası” ve “genç yetişkinlik-yakınlığa karşı yalıtılmışlık” olarak iki dönemde açıklamaktadır. Erikson ergenlik dönemindeki gençlerin toplumsal roller açısından yetişkinlerin belirlediği standartları reddettiğini ve akranlarının tercihleriyle kendi tercihlerini yakınlaştırmaya çalıştığını savunmaktadır ve Erikson’a göre kimlik gelişiminde bu bir savunma mekanizmasıdır (Erikson, 1968). Bu dönem genç bireyin kendi içsel standartlarını oluşturup kendi cinsel, mesleki ve inanç sistemi tercihlerine güven duyması ile bitecektir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012). Bu dönemin fizyolojik ve psikolojik gelişimler açısından çocukluk çağından yetişkinlik çağına geçerken yaşanan bir ara dönem olduğu ve bu dönemin bireyin fiziksel olarak erişkinliğe yaklaştığı, psikolojik olarak ise rol ve sorumluluk bağlamında çocukluk ve yetişkinlik arasında gidip geldiği bir dönem olduğu ifade edilmektedir (Erikson, 1968; Görgün Baran, 2013; Hall, 1909; Arnett, 1999).

2.1.2. Gençlik Döneminde Sosyal Gelişim

Gençlik dönemi bireylerin çevreleri ile etkileşiminin en yoğun olduğu dönemdir ve bu dönemde okul, sosyal etkinlikler, aile ve arkadaşların sosyal yönden gelişim kaynağı olarak görülmesi mümkündür (Derman, 2008). Gençlik dönemindeki bireyler fiziksel yönden yetişkinlik seviyesine gelmek ile birlikte rol ve sorumlulukları ile sosyal hayata adapte olmaya gayret göstermekte, toplumla olan ilişkileri artmakta ve olaylara daha rasyonel bakabilmektedirler (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Gençlik dönemine kadar bireyler kendi başlarına karar verememek (Bronk, 2014: 71) ve belli bir amaç geliştirememektedir. Sosyal hayata karşı bir

amaç geliştirememek bireyleri hayata karşı kendilerini soyutlamaya ve hayatta yer alamayacaklarını düşünmeye itmektedir (Bronk, 2014). Stanly Hall’a göre gençlik döneminde bireylerin kendi ailelerinden çok kendini anlayan epebeynler araması, kendi akranları veya kendilerini anlayan daha büyük insanlarla sık sık iletişim kurması gençlik dönemindeki bireylerin bilgiye aç olduğunun bir göstergesidir (Hall, 1909). Soyut düşünme yeteneğinin gelişmesiyle gençler çevresi ve içinde yer aldığı dünya ile ilgili sorular sormaya, yaşamın kendisini anlamaya çalışmaktadır (Hall, 1909).

Ergenlik ve yetişkinlik öncesi dönemde gençlerin bireysel hareket etme kabiliyeti artmakta ve gençler belli bir amaç geliştirme yeteneği kazanmaktadır. Bu durum sosyal yönden gençlerin aktifleşmesinin gençlik gelişimi açısından önemli olduğunu göstermektedir (Bronk, 2014: 71). Gençlik dönemindeki bireylerde sadece kimlik gelişmez aynı zamanda kişisel olarak anlamlı inanç ve amaçlara odaklanan bir sosyal gelişim görülmektedir (Erikson, 1968; Bronk, 2014: 72).

Jean Piagent’e göre ergenliğe girildiği yaştan itibaren soyut düşünme kabiliyeti gelişmektedir (Parlaz, Tekgöl, Karademirci ve Öngel, 2012; Piaget, 1977: 130). Sosyal anlamda ilişkileri gözden geçirme ve karar verme mekanizmasındaki gelişmeler buna örnek olabilmektedir. Sosyal yönden ilişkileri kavrama ve geliştirme noktasında Piaget’in öğrenme kuramına göre ergenlik veya gençlik dönemi bireylerin soyut düşünme ve rasyonel sonuç çıkarma ile birlikte sosyal hayata yönelik amaçlarını belirlemeye başladığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Parlaz, Tekgöl, Karademirci ve Öngel, 2012).

Gençlik döneminde arkadaşlık ilişkileri bağlamında rol model olarak örnek alınan kişiler aileden çok çevreye yönelik olmaktadır (Şahin ve Özçelik, 2016). Genç bireyler bu dönemde akranlarını kendilerine en yakın ve kendilerini en iyi anlayan kişiler olarak görmektedirler (Bronk, 2014). Ayrıca roller açısından pratik yapma alanı olarak arkadaşlık en uygun ortamdır. Sonuç olarak genç bireyler ailelerinden çok arkadaşlarıyla sosyalleşmektedir. Bu genç bireylerin rol ve sorumluluklarının yetişkin insanlar tarafından belirleniyor olmasına karşı geliştirdikleri bir savunma mekanizmasıdır (Hall, 1909). Erikson’un psiko-sosyal gelişim teorisinde genç bireylerin hayat standartları ve

sosyal yaşamın kendilerinden neler beklendiğinin yetişkinler tarafından belirlenmesine karşı koymasının sebebi savunma mekanizmasıdır (Erikson, 1968). Gençlik dönemi sosyal gelişim şu şekilde sıralanabilir (Türk Psikiyatri Derneği, 2021):

1. Aileden uzaklaşma ve akranlar ile ilişkiler geliştirme ile gencin sosyal yönden pratik yapma yeteneği kazanması,
2. Kendisi ile ilgili kararları kendisinin vermesi veya karar vermek istemesi,
3. Toplumda kendine yer kazanmak istemesi, kendisinin toplumun bir parçası olduğunun farkına varması,
4. Toplum için yararlı olmak istemesi,
5. Üretkenliğinin doruk noktasında olması,
6. Sorun ve problemlerinin soyut düşünme kabiliyeti ile farkında olması.

2.1.3. Gençlik Döneminde Fizyolojik ve Psikolojik Sorunlar

Gençlik, orta veya geç ergenlik döneminde fizyolojik değişimlerle beraber gençlerde kaygı, depresif bozukluk, risk alma davranışı, davranım bozuklukları, dikkat eksikliği gibi birtakım psikolojik yansımalar görülmektedir. (Güngör, 2021; Onar, Odabaş ve Canbolat, 2021). Stanley'e göre 16 yaş ve sonrasında kaygının aşırı derecede arttığı, 19 yaşındaki bireylerde en yüksek seviyede olduğu belirtilmektedir (Hall, 1904: 247). Günümüzde kaygı, anksiyete ve umutsuzluk düzeyinin değerlendirildiği çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Çam Çelikel ve Erkorkmaz, 2008). Fizyolojik açıdan uykunun beyin gelişimi ve insanı rahatlama gibi özellikleri bulunmaktadır. İnsan yeteri kadar uyumadığı zaman gerginlik seviyesi ve anksiyete artmaktadır (Akpınar ve Ebadi, 2019). Sonuç olarak gençlik döneminde ortaya çıkan fizyolojik ve psikolojik sorunların birbirini etkilediği düşünülmektedir.

Genç bireyler fizyolojik gelişimlerine bağlı olarak kendi bedenlerini yargılama eğilimindedir (Kurttaş, 2017). Bu dönemde psikolojik sorunların zemin hazırladığı ve ilerleyen dönemlerde fizyolojik olarak etkisini gösteren bir takım sorunlar oluşabilmektedir. Özellikle gençlerin duygu-durum bozukluğu, depresif bozukluklar ve anksiyete v.b psikolojik sorunlar ile birlikte bir takım zararlı alışkanlıklara yönelmesi mümkündür (Tiggemann ve Winefield, 1984).

2.2. Sosyal Sorun Kavramı

Tarihsel açıdan bakıldığında sosyal sorun kavramının daha çok sanayi devrimiyle birlikte kullanılmaya başlandığı söylenebilir. Sanayi devrimi ile birlikte şehirleşmenin artması, yoksulluk, hayat standartlarındaki düşüş ve bazı insanların toplumdaki dışlanması ile beraber insanlar ortak sorunlarının olduğunu fark etmeye başlamışlardır (Yıldırım Aykurt, 2020).

Sosyal sorun veya sosyal problemi Zastrow (Zastrow, 2000: 2) “Çok sayıda insanı etkileyen bir koşulun, etkili bir grup tarafından toplu bir eylemle çözülebilecek bir problem olarak iddia ediliyorsa o durum sosyal sorundur” şeklinde açıklamaktadır (Zastrow, 2000). Bir durumun veya bir problemin sosyal sorun olarak tanımlanması için dört anahtar element sunmaktadır (Zastrow, 2000: 3-5). Bunlar:

1. Etkilenen bir grubun olması: Bir sorundan sadece bir kişi etkileniyorsa o sosyal sorun değildir.
2. Sosyal durumun bir sorun olduğu belirtilmeli: Bir sosyal durum bir veya birden fazla grubu etkiliyorsa bu durumun sosyal bir sorun olduğu iddia edilmelidir.
3. Sorundan büyük oranda insan etkilenmelidir. Eğer istenmeyen durum yaygın değilse o durum sosyal sorun olarak tanımlanamaz.
4. Sosyal sorun ancak toplu eylemle çözülebilen bir sorundur.

İrk, din, cinsiyet veya gelir seviyesi gibi değişkenlere bağlı olarak sosyal sorunlar birçok kişiyi ve grubu etkilemektedir (Yıldırım Aykurt, 2020). Sosyal sorunun ekonomik, sosyal ve psikolojik birçok boyutu bulunmaktadır. Ekonomik olarak yoksulluk, sosyal olarak dışlanma ve psikolojik olarak yalnızlık sosyal sorun olarak gösterilebilir (Simplicable, 2020).

Günümüzde sosyal sorun olarak gösterilen yoksulluk, şiddet olayları, işsizlik, madde bağımlılığı gibi birçok sorunun bireyleri değil toplumu etkileyen birer sorun olduğu düşünülmektedir. Zastrow’un öne sürdüğü dört elemente bakıldığında örnek verilen sorunların sosyal sorun olarak değerlendirilmesi

gerektiği düşünülmektedir. Spector ve Kitsuse göre ise sosyal sorunu “bazı varsayılan koşullarla ilgili olarak şikayet ve iddialarda bulunan bireylerin veya grupların faaliyetleri” olarak tanımlamakta ve Zastrow’un aksine bireylerin tepki gösterdikleri sorunların da içinde yaşadığı ve dahil olduğu toplumun sorunu olduğunu düşünmektedir (Spector ve Kitsuse, 1977: 75). Bu durumda yalnızlık ve dışlanma gibi bireyleri etkileyen sorunların sosyal bir sorun olarak ele alınabileceği düşünülmektedir.

Sosyal sorunu ortadan kaldırmak veya sorunu gidermek amacıyla yapılacak olan eylemlerin bireysel yapılması durumunda başarılı olmayacağını düşünen Zastrow sosyal sorunların lobi faaliyetleri gibi birlikte hareket eden çıkar grubu oluşumları ve bu grupların mücadeleleri ile çözebileceğini düşünmektedir (Zastrow, 2000: 5).

2.2.1. Gençlik Döneminde Sosyal Sorunlar

Gençlik döneminde sosyal sorun olarak genç işsizliği, yoksulluk, dışlanma, madde bağımlılığı ve yabancılaşma gibi sorunlar daha çok gözlemlenmektedir (Yılmaz ve Göktürk, 2019; Güner, 2016).

2.2.1.1. Genç işsizliği:

Gençlik döneminin en dinamik ve en üretken bir dönem olduğu düşünüldüğünde genç işsizliği bu dönemin en önemli sosyal sorunlarından biri olarak nitelendirilebilir (Güner, 2016). Genç işsizliği sadece ekonomik olarak gençleri etkilememekte buna bağlı olarak dışlanma, yalnızlık, yabancılaşma gibi sorunları da tetiklemektedir. Ayrıca ekonomik yönden etkilenen gençlerin aile ilişkileri de etkilenmekte buna bağlı olarak aile içi sorunlar artmaktadır. Türkiye’de genç işsizliği sorunu düşünüldüğünde geçmişten günümüze bu konuda yeterince çözüm önerileri sunulmadığı düşünülmektedir (Güner, 2016; Cafoğlu & Okçu, 2013). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2021 yılında 15-24 yaş genç işsizliği oranı %24.7’dir (TÜİK, 2021). Yapılan birçok araştırmada işsizlikten genç bireylerin psikolojik olarak zarar gördüğü ve genç işsizliğinin umutsuzluk, çaresizlik, depresif sorunlara neden olduğu belirtilmektedir. Tiggemann ve Winefield (1984) yapmış olduğu araştırmada yeni mezun işsizler ve çalışanların psikolojik duygu durumlarını incelemiş,

Çalıřanlara oranla iřsiz gençlerde depresif ve agresiflik duygularının daha fazla olduėunu belirtmiřtir (Tiggemann ve Winefield, 1984). Ayrıca genç iřsizlerin benlik saygısı skorlarının da çok dūřuk olduėu arařtırmada bildirilmiřtir. Umutsuzluk, aresizlik gibi duygular içinde olan bireylerin toplumsal sorunlara karřı tepki vermesi dūřünülemez. Bu yūzden genç iřsizliėi sadece sosyal sorunun ekonomik bir boyutu olarak dūřünülmemelidir. Genç iřsizliėi genç bireyleri bazı kōtū alıřkanlıklara sūrūkleyebilmektedir. Thern ve arkadaşlarının (2017) yapmıř olduėu bir arařtırmada 17-25 yař arası genç iřsizler iki farklı dōnemde incelenmiř ve sonuç olarak iřsiz gençlerin alkol ve uyuřturucu gibi madde baėımlısı olma riskinin arttıėı belirtilmiřtir (Thern, Munter, Hemmingsson ve Rasmussen, 2017).

2.2.1.2. Yoksulluk:

Yoksulluk gūnūmūzde ekonomik bir sorun olarak gōrūlse de yarattıėı etki ile sosyal bir sorun olarak karřımıza çıkmaktadır. Gençlik dōnemindeki bireyin ailesi veya kendisi yoksul bir toplum tabakasında yer alıyorsa bu bireyin kendisini geliřtirme veya hayata atılma ve topluma katkı noktasında sosyal bir birey olması oldukça zorlařacaktır. Yoksul olan bir birey kendisini sosyal dıřlanma gibi diėer sorunlarla da bař etmek durumunda bulacaktır. Yapılan arařtırmalar gōstermektedir ki yoksulluk ve sosyal dıřlanma gibi sosyal sorunlar birbiri ile i içe geçmiř durumdadır (řahin T. , 2009). Yoksul olan bir gencin sosyal sorun kavramına toplumsal olarak oluřturulan kanıya uyması beklenmeyeceėi gibi kendi bakıř açısını da geliřtiremeyeceėi dūřünülmektedir (Kete Tepe ve Őzer, 2020). Genç bireye gōre yoksulluėu sadece yoksul olan insanlar anlayabilecektir. Yapılan bir arařtırmada gençlerin yoksulluk ile ilgili gōrūřleri incelenmiř ve sonuç olarak yoksulluėu sadece yoksul olan insanların bir sosyal sorun olarak gōrdūėu belirtilmiřtir (Kete Tepe ve Őzer, 2020). Tepe ve Őzerin (2020) arařtırmasında gençlerin yoksulluėu bir sorun olarak gōrmesinin yanında bireysel bir ekonomik sorun olarak nitelendiren gençler de bulunmaktadır (Kete Tepe ve Őzer, 2020).

2.2.1.3. Sosyal dışlanma:

Sosyal dışlanma kavramı 1960'lı yıllarda Fransa'da doğmuş bir kavramdır. O dönemde politikacıların, bürokratların yoksullar için kullanmış oldukları “dışlanmış” sözünden hareketle ortaya çıkmıştır (Şahin T. , 2009). Sosyal dışlanmanın ortaya çıkışına neden olan etmenler yoksulluk, göç, eğitim ve sosyal güvencesizlik olarak sıralanmaktadır (Özgökçeler, 2006: 68-153).

Gençlik döneminde sosyal dışlanma okul döneminde ve çalışma döneminde görülebilecek bir sorundur. Özellikle çalışma hayatındaki değişimlere bağlı olarak gençler sosyal dışlanmaya maruz kalmaktadır (Aslan, 2017). Sosyal dışlanmaya uğrayan gençlerin diğer bir sosyal sorun olan şiddete eğimli oldukları yapılan araştırmada belirtilmiştir (Aslan, 2017).

2.2.1.4. Madde bağımlılığı ve zararlı alışkanlıklar:

Madde bağımlılığı konusu daha önceleri sosyal bir sorun olarak ele alınmamış olsa da günümüzde birçok kişi tarafından toplumu tehdit eden bir alışkanlık olmasından dolayı sosyal bir sorun olarak gösterilmektedir (Derin ve Tapan, 2017). Özellikle gençlik dönemi sosyal sorunları arasında en yaygın görülen madde bağımlılığı ve zararlı alışkanlıklar gençlik döneminde başlamaktadır. Gençlerin madde kullanımını bir sosyalleşme aracı olarak görmesiyle birlikte genç bireylerin çevresinin ve geleneklerinin baskısını kırma, onlardan bağımsız olduğunu gösterme açısından özendirici bir özelliği olduğu belirtilmektedir (Acar M. , 2006). Madde bağımlılığı ve diğer zararlı alışkanlıklar sadece genç bireyin kendi psikolojik sorunları ile ortaya çıkmamaktadır. Bunun yanında aile ilişkilerindeki sorunlarda gençleri madde bağımlılığına iten etmenler olarak kabul edilmektedir (Başkurt, 2003). Gençleri madde bağımlılığına iten bir diğer gençlik sorununun ise gençlerin boş zamanlarını uygun bir şekilde değerlendirememesi olduğu düşünülmektedir (Acar M. , 2006).

2.2.1.5. Yabancılaşma:

Yabancılaşma kavramı oldukça farklı şekillerde tanımlanmış olsa da genel itibariyle insanın yaşadığı toplumdan kendini soyutlaması olarak

tanımlanmaktadır (Kırman ve Atak, 2020). Gençlik döneminde yabancılaşma sorunu daha çok genç bireylerin sosyal, psikolojik, fizyolojik, ekonomik gelişimlerdeki değişimler sonucu meydana gelmektedir. Çatışmalı ve hareketli bir dönem olan gençlik döneminde gençler daha çok içinde yaşadığı topluma yabancılaşmaktadır. Gençlik dönemindeki bireyin toplum norm ve statüsünün yetişkinler tarafından belirleniyor olmasının yanında düşüncelerinin dikkate alınmaması topluma karşı aitlik hissini zayıflatabilmektedir. Ayrıca gençlik döneminde gençlere çevresi tarafından dayatılan rekabetçilik, ilgi ve özen yokluğu, gençlerin bireyselliğini engelleyen toplum düzeni, baskıcı yaklaşımlar gibi nedenlerden dolayı gençlerde yabancılaşma sorunu ortaya çıkabilmektedir (Kırman ve Atak, 2020; Kurttaş, 2017). Yabancılaşma sorunu ile gençlerin sosyal sorunlara bakış açısının toplumsal iyiliğe değil bireysel çıkarlara dönmesi de muhtemeldir. Yabancılaşma bir sosyal sorun olarak değerlendirilmesinin yanında insanların sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunlarını da etkileyebilmektedir (Akyıldız, 1998).

2.2.2. Sosyal Sorun Çözme Becerisi

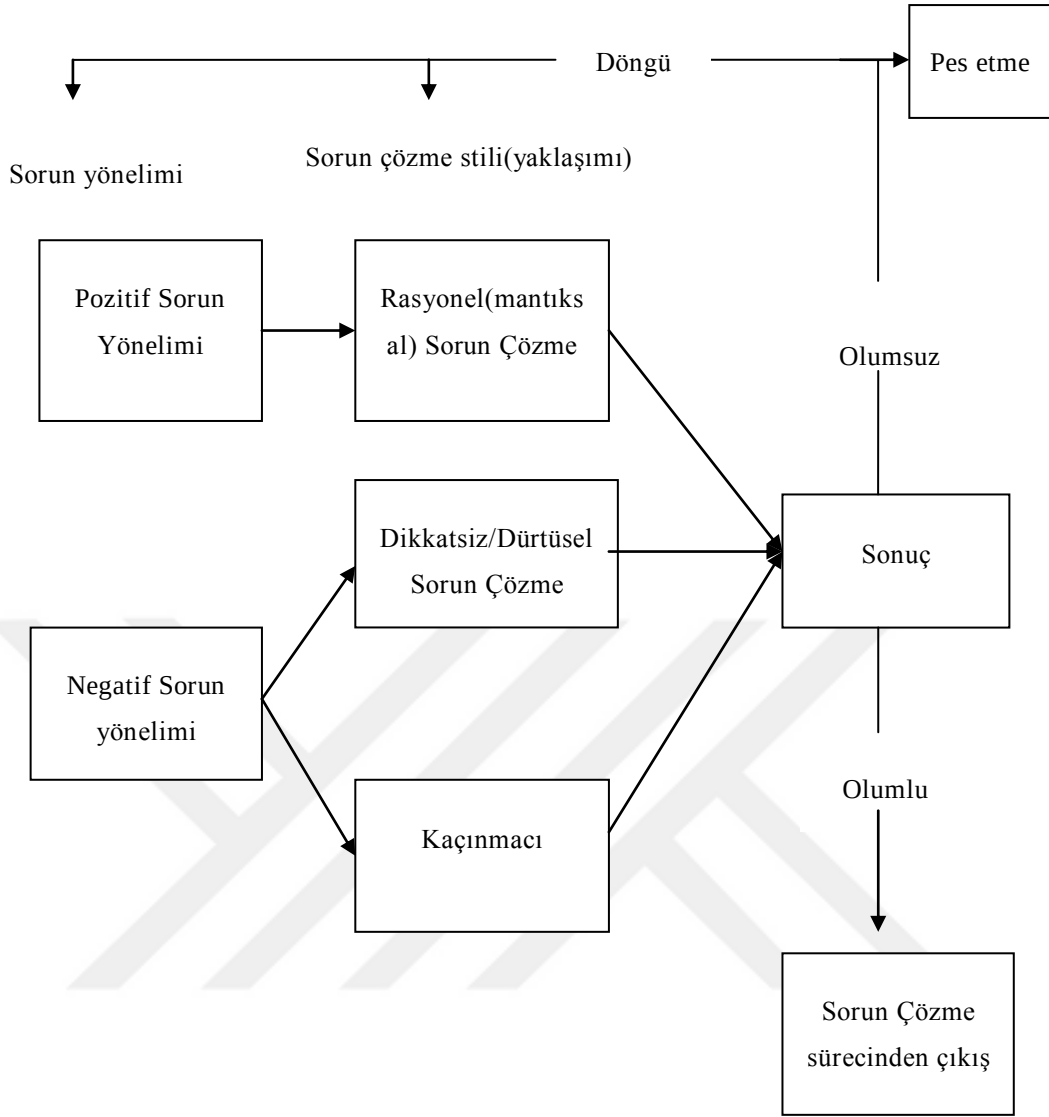
Sosyal sorun çözme becerisi “bireyin, çiftin veya grubun günlük hayatta karşılaştıkları sorunlar için ulaşılabilir, etkili, çeşitli çözümler sunan ve bu çözüm alternatifleri arasından en etkili çözümü seçme olasılığını arttıran bilişsel-davranışsal bir beceri” olarak tanımlanmaktadır (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004: 11-12). Dzurilla ve Goldfried (1971) sorun çözme sürecinin daha çok sorun yönelimi, problemin tanımlanması, alternatif çözümlerin belirlenmesi, çözmek için karar vermek, çözümün uygulanması ve sorunun çözüldüğünün doğrulanması olarak beş aşamada gerçekleştiğini belirtmektedir (D’zurilla ve Goldfried, 1971: 111-112; Duyan ve Gelbal, 2008). Sosyal sorun çözme becerisinde hedef problemlili durumun değişmesi ve iyi duruma gelmesi, kişilerin problemlerden dolayı yaşadığı stresin azaltılmasıdır (D’Zurilla, Chang, Nottingham ve Faccini, 1998).

Sosyal sorun çözme becerisi süreci sorun yönelimi ve sorun çözme stili gibi iki genel ve kısmen bağımsız süreçten oluşmaktadır. D’zurilla ve arkadaşları (2004) sorun yönelimi sürecini yapıcı (pozitif sorun yönelimi) ve fonksiyonsuz (negatif sorun yönelimi) şeklinde iki süreçte açıklamıştır. Pozitif sorun yönelimi

ile birlikte bireyler soruna karşı kazanç ve faydaları için mücadelecı bir tavır takılmalarının yanında optimistik (iyimser) tavırlar sergilerler. Pozitif sorun yöneliminde olan kişiler sorunun başarılı bir şekilde çözebilme yeterliliğine sahip olduklarına inanmaktadırlar. Negatif sorun yönelimi boyutu ile sorunlarına yaklaşan bireyler sorunlarını iyilik hali için bir tehdit (sosyal, psikolojik ve ekonomik) olarak kabul etmektedirler. Negatif sorun yönelimi ile birlikte kişiler sorunu çözümlmek için yeterli kişisel yetenekleri olduğuna yönelik şüpheli bir yaklaşım sergilemektedirler. Bu kişilerin problem veya sorun karşısında kolaylıkla kaygılı ve mutsuz olabildiği belirtilmektedir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004: 15).

Sosyal sorun çözme süreci beş boyuttan oluşmaktadır. Sorun yönelimi süreci yapıcı olan pozitif sorun yöneliminde rasyonel (mantıksal) sorun çözme stili bulunmaktayken fonksiyonsuz olan negatif sorun yöneliminde kaçınmacı stil ve dürtüsel/ dikkatsiz sorun çözme stili bulunmaktadır (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004; Çekici, 2009). Pozitif yapıcı sorun yönelimi ve rasyonel sorun çözme stili ile birlikte bireyler kuvvetle muhtemel olumlu sonuçlar almaktadır. Negatif sorun yönelimi ile birlikte dürtüsel/dikkatsiz sorun çözme veya kaçınmacı sorun çözme yaklaşımını kullanarak sorunlarını çözmeye çalışan bireyler ise negatif sonuçlar almaktadır (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004: 17).

Sosyal çözme becerisi sürecin başarılı bir şekilde tamamlanması ile kazanılmaktadır. Bireyin sorunu etkili bir şekilde çözmesiyle toplumsal veya kişiler arası ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütebileceği düşünülmektedir. Sosyal sorun çözme sürecini D'zurilla ve arkadaşları (2004) aşağıdaki şema ile göstermiştir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004: 18).

Şekil 1. Sosyal sorun çözme süreci şeması

2.2.3. Gençlerde Sosyal Sorun Çözme Becerisi İle İlişkili Etmenler

Gençlik dönemini bireyin bilişsel, davranışsal ve sosyal olarak geliştiği bir dönem olarak tanımlamak mümkündür. Gençlik döneminde bireyin herhangi bir durumu sorun olarak kavrama yeteneğinin aslında yaşadığı durumun kendisine zararının veya getirisinin farkında olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir (Çekici ve Güçray, 2012).

Gençlik dönemi daha çok kasırga ve stres dönemi olarak tanımlanmaktadır (Hall, 1909). Bu dönemde genç bireyler aile ilişkilerinde çatışmacı bir yaklaşım sergileyebilmekte ve genç bireylerin ruh halinde bir takım bozukluklar görülebilmektedir (Arnett, 1999). Bu dönemde bireylerin risk içeren

davranışlarda bulunduğunu belirten araştırmalarda bu davranışların bireyde sorun çözme becerisindeki gelişim yetersizliğinden kaynaklanabileceği belirtilmektedir (B.Jaffee ve J.D'Zurilla, 2003). Sorun çözme becerisini edinmede yaşı önemli olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. D'zurilla ve arkadaşlarının (1998) yapmış olduğu çalışmada çocukluktan itibaren orta yaşlara kadar sorun çözme becerisinin yükseldiği daha sonra yaşlılıkla beraber düştüğü belirtilmiştir. D'zurilla ve arkadaşları en düşük sosyal sorun çözme becerisinin çocukluk ve yaşlılık döneminde olduğunu, cinsiyet farklılığı ile sosyal sorun çözme becerisinde farklar oluşabileceğini belirtmiştir (D'Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant, 1998). Gençlik döneminde yaratıcı düşünme kabiliyetinin de sosyal sorun çözme becerisinin gelişiminde etkili olduğu söylenebilir. Bilindiği üzere gençlik dönemi en yaratıcı, olumlu/olumsuz risk alınan bir dönemdir. Bu dönemde yaratıcı düşünce becerisine sahip bireylerin sorun çözme becerisine de sahip olduğu belirtilmiştir (Küçük, 2018: 82). Gençlerin sosyal sorun çözme becerisini kazanmasını sağlayan bir diğer etmen aile, arkadaş veya sosyal çevreden aldıkları sosyal destektir. Sosyal sorun çözme becerisi bireysel, kişilerarası, çevre veya toplumsal sorunların çözümü konusunda bireye yardımcı olan bir beceridir. Dursun ve Özkan'ın (2020) yapmış olduğu araştırmada sosyal destek düzeyi yüksek olan gençlerin sorun çözme becerilerinin de yüksek olduğu bildirilmiştir (Dursun ve Özkan, 2020; Arslan Y. , 2009). Sosyal destek (ailelerinden veya çevresinden) alan bireylerin kişilerarası iletişiminin iyi olacağı ve stres düzeyinin düşük olacağını ve beraberinde sosyal sorun çözme becerisinin artacağını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Elliott, Grant ve Miller, 2004: 122-123). İletişimin sosyal sorun çözme becerisine etkisi konusunda birçok çalışma bulunmaktadır. Koç ve arkadaşları(2015) tarafından yapılan çalışmada güçlü iletişim becerisine sahip olan gençlerin sosyal sorun çözme becerisine de sahip olduğu belirtilmiştir (Koç, Terzi ve Gül, 2015). Sosyal sorun çözme becerisiyle ilişkili etmen olarak serbest zaman etkinliklerine katılımda gösterilebilir. Yapılan çalışmalarda serbest zaman aktivitelerine katılan bireylerin problem çözme becerilerinin geliştiği ve gelişebileceğini belirten çalışmalar mevcuttur (Karabulut ve Pulur, 2011; Cılga, 2001; Erdemli ve Yaşartürk, 2020).

2.3. Serbest Zaman Kavramı

Serbest zaman veya boş zaman kavramı “bireylerin iş ve çalışma dışında kendilerine ayırdıkları bir zaman dilimi” olarak tanımlanmaktadır (Neulinger, 1981: 39). Sosyal, kültürel, psikolojik ve fiziksel gelişim açısından bireyler kendilerini bu zaman diliminde geliştirirler.

Serbest zaman kavramı maddi kazanç beklenmeksizin, eğlenme ve zevk almak için yapılan aktiviteleri kapsamaktadır. Bireyin kendini ifade edebilme, fiziksel ve zihinsel gelişim, bir gruba ait hissetme, duyarlılık gibi önemli ihtiyaçlarını tatmin eden serbest zaman etkinlikleri sosyalleşme, sosyal çevre oluşturma ve psikolojik iyilik halini de etkilemektedir (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008).

Serbest zaman etkinlikleri iki şekilde tanımlanmıştır. Bunlar; Sıradan (gündelik) serbest zaman etkinlikleri ve Sistemli (ciddi) serbest zaman etkinlikleridir (Arslan S. , 2011).

1. Sıradan gündelik serbest zaman etkinlikleri:

Sıradan serbest zaman etkinlikleri bireylere kısa süreli zevk ve eğlence veren etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Stebbins, 2001: 57). Bu tür etkinliklerde bireylerin çok eğitilmiş olması gerekmez. Sıradan serbest zaman etkinlikleri bireye kariyer gelişimi açısından fayda sağlamamakta ancak bireye iletişim becerisi kazandırmaktadır (Arslan S. , 2011). Sıradan serbest zaman etkinliklerine örnek olarak müzik dinleme, dinlenme, sohbet, pasif eğlenceler (TV izlemek, müzik dinleme v.b), geziye çıkmak gibi kısa süreli ve anlık karar alınan etkinlikler gösterilebilir (Arslan S. , 2011; Stebbins, 2001). Sıradan serbest zaman etkinlikleri ile birtakım kazanımlar elde edilebilir.

2. Sistemli serbest zaman etkinlikleri:

Sistemli serbest zaman etkinlikleri veya ciddi serbest zaman etkinlikleri bireylerin hem kişisel hem de sosyal anlamda kazanım elde ettiği etkinlik türüdür. Bireylerin hobileri, önemli ve ilginç bulduğu herhangi bir konu veya aktivite, gönüllük gerektiren aktivitelere sistemli bir şekilde katıldığı etkinlik türü olan sistemli serbest zaman etkinlikleri bireyde ekonomik kazanç beklentisi

oluşturmamaktadır (Arslan S. , 2011). Sistemli serbest zaman etkinliklerinin bireylerin ahlak gelişimine katkıda bulunduğu ve (Stebbins, 2001: 3) ve sistemli serbest zaman etkinlikleri ile insanların iş kariyerlerinde daha başarılı olduğu belirtilmiştir (Stebbins, 2001: 9). Sistemli serbest zaman etkinliklerinin kişisel olarak sağladığı kazanımlar:

1. Kişisel zenginlik (gelişim): Yeni deneyim ve bu deneyimlerden gelişim,
2. Kendini geliştirme: Bilgi, yetenek ve beceri yönünden gelişme,
3. Kendini ifade etme becerisi kazanma,
4. Hayal etme yeteneğinde gelişme,
5. Haz ve tatmin yönünde katkı,
6. Yaratıcılık yeteneğinde gelişme,
7. Finansal yönden kar elde etmedir.

Sistemli serbest zaman etkinlikleri bireye sosyal yönden cazibe kazandırır (arkadaşlıklar, gönüllülükler), grup başarısı (sosyal etkileşim) sağlar ve dahil olunan grubun gelişmesi ve devamlılığı gibi kazanımları mevcuttur (Stebbins, 2001: 13).

Sistemli serbest zaman etkinliklerine örnek olarak amatörce ilgilenilen bilim alanı ile ilgili okumalara ve araştırmalara katılmak (tarih, felsefe, arkeoloji v.b), hobiler (spor, santranç, müzik kursları, doğa etkinlikleri v.b), gönüllülük faaliyetleri, gönüllük esasına dayalı sorumluluk etkinlikleri verilebilir (Arslan S. , 2011; Stebbins, 2001).

2.3.1. Gençlerde Serbest Zaman Kullanımı

Gençlik döneminin fırtınalı ve kargaşa dönemi olarak belirtilmesinin bir sebebi de karar verme konusunda gençlerin çok değişken olmalarıdır. Çünkü gençlerin istek ve arzuları ergenliğe girdikleri zamandan itibaren her yaşta ve her günde değişmektedir. Bu değişiklik hali serbest zaman kullanımı içinde geçerlidir (Durmaz H. , 2020).

Bireyin serbest zaman kullanımını birçok faktör şekillendirmektedir. Bunlar aile, referans grupları, önceki fikirler, kişilik ve kültür olarak sıralanabilir (Güçlü, 2013). Gençlik döneminde serbest zaman kullanımı konusunda fırsatları

oluşturan bir kurum olan aile gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımını sağlamakta ve kaynağını oluşturmaktadır (Garton, Harvey ve Price, 2004; Güçlü, 2013). Gençlik döneminde referans grubu olarak daha çok arkadaşlar, aile ve akrabalar gösterilmektedir. Gençler bulundukları grubun davranış ve düşüncelerinden etkilenmektedir. Sosyalleşme açısından referans grupları gençlik döneminin önemli bir faktörüdür (Güçlü, 2013). Gençler serbest zamanını değerlendirme konusunda bu grubun davranışlarına uyma ve düşüncelerine değer verme eğilimindedir (Kaplan, 1975: 37).

Gençlik gruplarında fikir liderleri bulunmaktadır. Önceki fikirler fikir liderlerinin daha önce katıldıkları etkinlikleri deneyimler ve yeni serbest zaman deneyim fikirleri üretilir (Köybaşı, 2006; Güçlü, 2013). Gruplarda bu araştırılır ve tecrübe edilir. Böylece yeni serbest zaman hizmetleri üretilebilir. Gençlik gruplarında fikir liderleri daha çok bireyin arkadaşlarıdır.

Serbest zaman kullanım eğilimini etkileyen diğer bir faktör kişiliktir. Genç bireylerde kişilik gençlik döneminde oluşmaya başladığı için serbest zaman etkinliklerine katılım ve aldığı tatmin duygusu kişilik oluşumunda etkilidir (Shaw, Kleiber ve Caldwell, 2017). Çünkü serbest zaman etkinliklerinin bir amacı da sosyalleşmedir. Gençlerde serbest zaman kullanımı kişilik özelliklerine göre değişmektedir. Gençler gergin, mutlu, içe dönük, utangaç, kendine güvenen, dinamik, tembel kişilik yapılarına sahip olabilirler, bu durumda da gençlerin serbest zaman kullanım amaçları önemli ölçüde değişmektedir (Güçlü, 2013).

Serbest zaman kullanımını etkileyen diğer bir faktör kültürdür. Bireyin içinde yaşadığı kültürden etkilenmesi ve bu kültüre göre aktivitelere katılması kaçınılmazdır. Bunun yanında bireyler sosyo-kültürel paylaşım yapma gibi amaçlarla serbest zaman değerlendirmesi de yapmaktadır (Kalkan ve Güzel, 2018). Gençlik dönemindeki bireylerin değişen kültür yapısına uygun olarak yeni etkinlikler ve serbest zaman deneyimleri araştırma eğiliminde olduğu düşünülmektedir.

Gençlik döneminde serbest zaman kullanımı ve aktiviteleri kısaca sosyo-kültürel aktiviteler, spor, sanatsal aktiviteler, sosyal sorumluluk faaliyetleri, dinlenme, araştırma v.b olarak sıralanabilir.

2.3.2. Serbest Zaman Tatmini

Serbest zaman tatmini “bireylerin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden (bireysel veya grup olarak) elde ettikleri pozitif doyum ve duygular” olarak tanımlanmaktadır. (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008; Beard ve Ragheb, 1980). Serbest zaman etkinliklerine katılan bireyin beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve bu etkinliklere katılmaktan mutlu olup olmadığı konusundaki duyguların tanımlanmasına yardımcı olan serbest zaman tatmininin insanların duygu ve doyumunun belirlenmesinde önemli bir aktör olduğu düşünülmektedir (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008).

Serbest zaman tatminini ölçmek amacıyla Beard ve Ragheb (1980) tarafından Serbest Zaman Tatmin Ölçeği hazırlanmıştır. Ölçekte serbest zaman tatmin duygusunun unsurları olarak psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik ve estetik belirtilmiştir (Beard ve Ragheb, 1980). Ölçekte bu unsurların belirtilmesinin sebebi olarak “etkileme” faktörü ele alınmış ve her unsurun birbiriyle ortak noktalarda buluştukları, her bir unsurun birbirini etkilediği belirtilmektedir (Beard ve Ragheb, 1980). Ölçek ile birlikte bu unsurlar üzerinde hissedilen duygu durumunun serbest zaman etkinlikleri ile değişebildiği bildirilmektedir (Beard ve Ragheb, 1980). Serbest Zaman Tatmin Ölçeğinde boyut olarak serbest zaman tatmin duygusunun unsurları kullanılmıştır (Beard ve Ragheb, 1980). Bu unsurlar:

1. Psikolojik boyut: Bireyler kendilerine seçim özgürlüğü sunan ve kendini geliştirme ihtiyaçlarını karşılayan bu faaliyetlere katılmak için içsel olarak motive edilirler. Ayrıca bireyler yeteneklerini kullanmak için kendilerini zorlayan faaliyetler içerisinde yer alabilmektedirler. Böylelikle bireyler bireyselliklerini ifade eden bir başarı duygusuna ulaşabilir ve yeni deneyimler için arzularını ifade etme arayışına girmektedirler. Serbest zaman tatminin yüksek olması psikolojik yönden zihinsel bir rahatlama sağlamaktadır.
2. Eğitim boyutu: Bireyler serbest zamanlarında kendileri ve çevreleri ile ilgili bilgi edinmek amacıyla entelektüel bir uyarım duymaktadır. Bu nedenle yeni deneyimler için bir iştah, merakları giderme arzusu ve yeni

şeyler deneme fırsatı vardır. Serbest zaman etkinlikleri ile birey yeni şeyler öğrenme deneyimini ve duygusunu yaşamaktadır.

3. Sosyal boyut: Bireyler serbest zaman etkinliklerini özgürce seçebilecekleri sosyal ilişkilerin devam etmesi ve gelişmesi için gruplara veya topluluklara katılabilmektedirler. Bu da sosyal adalet ilişkilerine katkıda bulunmaktadır. Bunlarla birlikte kendiliğinden gelişen kişilerarası ilişkilere katkıda bulunan serbest zaman etkinlikleri bireylere sosyal katılım ve iletişim ve yeni arkadaşlıklar için fırsatlar sağlamaktadır. İnsanlara bir gruba ait olma hissi veren serbest zaman etkinlikleri bireylerin kendilerini grupla özleştirmesine ve sosyal saygı kazanmalarına yardımcı olmaktadır.
4. Rahatlama boyutu: Bireyler serbest zaman etkinlikleri ile rahatlamaktadırlar. Rahatlama ile birlikte insanlar işten veya hayatın kendisinden kaynaklı stresten uzaklaşabilmektedirler. Serbest zaman etkinlikleri bireylere kendisini fiziksel ve ruhsal anlamda yenileme fırsatı sunmaktadır.
5. Fizyolojik boyut: Serbest zaman etkinlikleri bireylere fiziksel olarak gelişim fırsatı sağlarken sağlık yönünden iyileşmeye katkıda bulunmaktadır.
6. Estetik boyutu: Bireyler ilgi çekici ve güzel yerlerde serbest zaman etkinliklerine katılmaları ile o etkinlikten daha çok tatmin duyabilmektedir.

Serbest zaman tatmini bu altı boyut üzerinden değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bu değerlendirme sonucunda bireylerin veya grupların ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda uygun etkinlikler yapabilme fırsatı elde edilebilmektedir (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008).

2.3.3. Serbest Zaman Tatmininin Sosyal Sorun Çözme Becerileri İle İlişkisi

Serbest zaman tatmini birçok boyut açısından bireyde oluşan pozitif doyum ve duyguları yansıtmaktadır. Sosyal sorun çözme becerisi ise daha çok soruna yönelim ve sorunu çözmede gösterdiği yaklaşımı kapsamaktadır. Sosyal sorun çözme becerisi gelişiminde sonuç ne kadar önemliyse sorun çözme süreci

de bir o kadar önemlidir. Sosyal sorun çözme becerisinde hedef problemleri durumun değiştirilmesi ve iyileştirilmesinin yanında bireyin sorun karşısında yaşadığı psikolojik stresin azaltılmasıdır. (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004). D'zurilla ve Sheedy'nin (1991) yapmış olduğu araştırmada bireylerin sosyal sorun çözme becerisinin gelecekteki stres durumlarına etkisi incelenmiş ve sosyal sorun çözme becerisine sahip olan kişilerin stres düzeylerinin düşük olduğu ve sosyal sorun çözme becerisi ile stres düzeyi arasında negatif ilişki olduğu belirtilmiştir (D'Zurilla ve Sheedy, 1991). Serbest zaman tatminindeki artışın ile bireylerin psikolojik yönden iyi oluşu ve stres düzeyinde düşüşle ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Misra ve Mckean, 2000; Lloyd, King, Lampe, ve Mcdougall, 2001). Stres ve psikolojik olarak iyilik halinde olmayan bireylerin sosyal sorun çözme becerisinin bu iki etmenden dolayı engellendiği yapılan bir araştırmada saptanmıştır (Eşigül, 2013: 98). Serbest zaman etkinliklerinin gençler üzerinde sosyal ve psikolojik katkıları üzerine yapılan bir araştırmada kaygı oranının düştüğü ve zorluklarla mücadele etme konusunda etkili olduğu belirtilmiştir (Büküşoğlu ve Bayturan, 2005). Negatif sorun yönelimine sahip bireylerin kaygılı ve umutsuz kişilik yapılarına sahip olduğu belirtilmekte (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004) ve bu noktada serbest zaman tatmin düzeyinin yüksek olması ile bireylerin pozitif sorun yönelimine yani en iyi sorun çözme yöntemi olarak tanımlanan yöntemle doğru ilerleyeceği düşünülmektedir (Erdemli ve Yaşartürk, 2020).

Serbest zaman tatmin düzeyinin yüksek olduğu bireylerde yaşam doyum ve mutluluk seviyesinin de yüksek olduğu gösterilmiştir (Dikici, 2020). Serbest zaman tatmini ve problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada bu iki değişken arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Erdemli ve Yaşartürk, 2020). Serbest zaman tatmininin eğitim alt boyutu serbest zaman etkinlikleri ile bireylerin kendisi veya çevresi ile ilgili yeni bilgi ve becerileri öğrenmesi sağlanmaktadır (Beard ve Ragheb, 1980). Bu bağlamda serbest zaman etkinliklerinin sosyal sorun çözme becerisi de kazandırabileceği düşünülmektedir.

2.4. Türkiye’de Gençlik Politikaları ve Gençlere Sunulan Hizmetler

Gençlik dönemi gelişime açık ve üretim doruğunun olduğu bir dönemdir. Bu dönem ile ilgili olarak gençlere yönelik korumacı, katılım sağlayıcı ve geliştirici birçok politika yürütülmesi gerekmektedir. Gençlik politikasında temel yaklaşım gençlerin sosyal yaşamda özerk olarak yaşayabilmesi ve toplumsal yapıda genç olarak yer edinmesidir. Gençlik politikaları eğitim, sosyal, sağlık gibi alanlarda uygulanabilmektedir. Uygun gençlik politikalarının uygulanması için üç temel unsur olan sivil toplum, kamu ve özel sektör bu politikaların uygulanması konusunda yardımcı olmaktadır (Siurala, 2006). Gençlere yönelik oluşturulan politikaların belli bir amacı ve hedefi bulunmaktadır. Bu gençlerin sorunlarına yönelik çözüm üretmek üzere paydaşların oluşmasını sağlamaktadır. Türkiye’de uygulanan gençlik politikalarının hedef ve amaçları şunlardır: (Resmi Gazete, 2013)

1. Gençleri yaşadığı topluma uygun birer vatandaş olarak yetiştirmek,
2. Gençliğin üretkenliğinin değerlendirilmesi,
3. Gençlik algısını temel bir zemine oturtmak,
4. Gençliğin ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek,
5. Kaynakları gençliğin gelişimini sağlayacak şekilde kullanmak,
6. Gençliğin kişisel veya sosyal gelişimini desteklemek,
7. Gençliğe girişimci ruhu kazandırmak,
8. Toplumsal hayata aktif katılımını sağlamak,
9. Gençlerin kendi potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirebilecek imkan ve zemini oluşturmak.

Gençlik ile ilgili politikalar ilk olarak anayasada yer almaktadır anayasanın 58. Maddesinde ‘‘ Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.’’ ifadesi yer almaktadır. Gençlik politikalarında anayasa ve diğer uygulanan politikalara bakıldığında gençlerin korunması gereken bir

nüfus olduğu ve gençlerin boş zamanlarını değerlendirme sorununun çözümlenmesi gibi iki unsurun şimdiye kadar uygulanan politikalarda yer edindiği göze çarpmaktadır (Acar H. , 2008). Türkiye’de gençlik politikalarının uygulanması ve gözetilmesi noktasında yerel yönetimler, merkezi yönetim ve bakanlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve üniversiteler paydaş olarak görülmektedir. Türkiye’de benimsenen gençlik politikalarının uygulama ve sürdürülebilirliği konusunda yeterli ölçüde desteklenmediği düşünülmemektedir (Çetintürk & Küçük, 2019). Bu düşüncenin bir sebebinin de 1995’e kadar gençlik üzerine somut belli başlı bir politikanın oluşturulmamasıdır.

Gençlik politikalarıyla birlikte bazı gençlik hizmetleri de gelişmektedir. Gençlere yönelik spor, sosyo-kültürel, sorumluluk kazandıran, gönüllük esaslı uygulama ve uygulama mekanları bu hizmetlere örnek gösterilebilir. Daha önceleri bu hizmetler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü çatısı altında sunulurken 2011 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bu hizmetler devam ettirilmiştir. Böylece geliştirilen politikalar daha kapsayıcı bir role bürünmüştür. Kuruluşu 2003 yılına dayanan gençlik merkezleri bakanlığın kurulması ve gençlere yönelik politikaların daha sağlam bir şekilde belirlenmesinin ardından tüm Türkiye’de yayılmaya başlamıştır. Bu gün itibariyle Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı 193 gençlik merkezi aktif bir şekilde hizmet vermektedir. Gençlik merkezlerinin kuruluş amaçları şunlardır (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2021):

1. Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmelerine yardımcı olmak,
2. Gençleri sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetlere yönlendirmek,
3. Gençlerin kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimine katkıda bulunmak,
4. Gençlere rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunmak,
5. Gençleri zararlı alışkanlıklara karşı bilinçlendirmek ve gençlerin çeşitli aktiviteler içinde yer alarak sosyal beceri kazanmasını sağlamaktır.

Gençlik merkezleri bu amaçlar doğrultusunda tarihi ve kültürel gezi programları, kamplar, kurslar, gönüllülük etkinlikleri, sportif faaliyetler gibi hizmetler yürütmektedir.

Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi ile Türkiye’de gençlik politikalarının amaç ve hedefleri noktasında belirli bir şema çizilmiş gençlik ile ilgili temel politika alanları eğitim ve hayat boyu öğrenme, etik ve insani değerler, aile, istihdam, girişimcilik ve mesleki eğitim, dezavantajlı gençler ve sosyal içerme, sağlık ve çevre, demokratik katılım ve yurttaşlık bilinci, kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, uluslararası alanda gençlik ve kültürlerarası diyalog, serbest zamanın değerlendirilmesi, gençlik bilgilendirilmesi, gönüllük ve hareketlilik olarak belirlenmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013).

Bu kapsamda gençlere yönelik temel politika alanlarından eğitimle ilgili olarak eğitime erişim noktasında teknolojik alt yapı ve dersliklerin geliştirilmesi, istihdam noktasında eğitimcilerin yeterli sayıya ulaştırılması ve niteliklerinin artırılması ve bilgi ve becerilerini güncel tutan eğitimcilerin yetiştirilmesi ulusal gençlik politikasının temel politikalarından biri olarak gösterilmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013). Ayrıca gençlerin bağımlılık yapıcı madde kullanımını önleme ve bilgilendirmeye yönelik seminer, danışmanlık hizmetleri gibi hizmetler bu kapsamda değerlendirilmektedir. Bunun yanında gençlerin ekonomik hayata katılımı noktasında iş gücü piyasasına girmesinin önündeki engellerin kaldırılması, nitelikli staj imkanlarının sunulması ve gençlerin eğitiminde yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi amacıyla kariyer danışmanlıklarının verilmesi gençlere yönelik politikaların hedefleri arasında sıralanmaktadır (Baş, 2017).

Serbest zaman değerlendirilmesi noktasında gençlerin zamanını boşa harcamaması bu süreçte yeni bilgi ve beceri edinmesi, gönüllük aktiviteleri ile toplumsal gelişime katkı sunması, bilinçli ve uygun birer yurttaş olarak birey haline gelmesi için gençlik merkezlerinin geliştirilmesi ve bu noktada gençlere yönelik projelerin hazırlanması da ulusal gençlik ve spor politikasında yer almaktadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013; Baş, 2017).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi, Yeri ve Tarihi

Tanımlayıcı tipteki araştırma Şubat 2021-Haziran 2022 tarihleri arasında Antalya Gençlik ve Spor İl müdürlüğüne bağlı Alanya Gençlik Merkezi'nde yürütülmüştür.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Alanya Gençlik Merkezi faaliyetlerine katılan 18-29 yaş grubu bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılması gereken minimum örnek büyüklüğü G*Power 3.1.9.7 programında korelasyon analizi için %95 güç, $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyi, $d=0.30$ etki büyüklüğü ile 138 olarak hesaplanmış, araştırma kapsamında %30 yedek alınarak en az 179 kişiye ulaşmak hedeflenmiştir (Faul, Erdfelder, Buchner ve Lang, 2009; Faul, Erdfelder, Lang ve Buchner, 2007).

3.3. Dahil edilme ve dışlanma kriterleri

Araştırmaya veri toplanan tarihlerde gençlik merkezi faaliyetlerine katılan, araştırmaya katılmayı kabul eden, 18-29 yaş arası gençler dahil edilmiş, ruhsal hastalık tanısı aldığını beyan eden ($n=11$) ve anketi tamamlamayanlar ($n=7$) analiz aşamasında dışlanarak araştırma kapsamında 264 gence ait veriler değerlendirilmiştir.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni sosyal sorun çözme becerileridir. Bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşanılan yer, birlikte yaşanılan kişi sayısı, aile tipi, çalışma durumu, anne-babanın çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi, fiziksel ve/veya ruhsal hastalık varlığı, gençlik merkezi faaliyetlerinden yararlanma süresi, gençlik merkezi faaliyetlerinden yararlanma sıklığı, yararlanılan faaliyet türü, algılanan sosyal destek düzeyi ve serbest zaman tatmin düzeyidir.

3.5. Araştırma Soruları

1. 18-29 yaş arası gençlerde serbest zaman tatmini ne düzeydedir?
2. 18-29 yaş arası gençlerde algılanan sosyal destek ne düzeydedir?
3. 18-29 yaş arası gençlerde sosyal sorun çözme becerileri ne düzeydedir?
4. 18-29 yaş arası gençlerde sosyodemografik ve gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikleri sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkili midir?
5. 18-29 yaş arası gençlerde algılanan sosyal destek düzeyi ile sosyal sorun çözme becerileri arasında ilişki var mıdır?
6. 18-29 yaş arası gençlerde serbest zaman tatmin düzeyi ile sosyal sorun çözme becerileri arasında ilişki var mıdır?

3.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği (SZTÖ), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ), Sosyal Sorun Çözme Envanteri-Kısaltılmış Form (SSÇE-KF)'un yer aldığı anket formu aracılığı ile toplanmıştır.

3.6.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür bilgilerinden yola çıkılarak hazırlanan bu form araştırmaya katılan gençlerin yaş, cinsiyet, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, anne-babanın çalışma durumu, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile yapısı, ailenin algılanan gelir düzeyi, fiziksel ve/veya ruhsal hastalık varlığı, gençlik merkezine üyelik süresi, gençlik merkezi faaliyetlerinden yararlanma sıklığı, gençlik merkezi faaliyetlerinden hangi tür faaliyetlere katıldığına yönelik toplam 16 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği

Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen ölçek Karlı ve Arkadaşları (2008) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Toplamda 39 maddeden oluşan ölçek Eğitim, Fizyolojik, Estetik, Rahatlama, Sosyal ve Psikolojik olarak 6 alt ölçekten oluşmaktadır. Beşli likert tipi derecelendirmeye sahip olan

ölçekte yanıt seçenekleri 1 = Benim için hemen hemen hiç geçerli değil, 2 = Benim için nadiren geçerli, 3 = Benim için bazen geçerli, 4 = Benim için sıklıkla geçerli, 5 = Benim için hemen hemen her zaman geçerli olarak sıralanmaktadır. Beard ve Ragheb (1980) 'e göre psikolojik boyut; özgürlük hissi, eğlence, katılım ve entellektüel gelişim gibi serbest zaman etkinliklerinin bireye kattığı psikolojik faydaları, eğitim boyutu; serbest zaman etkinliklerinin bireyin kişisel gelişimine, kendisini ve etrafını tanımasında sağladığı yararları, sosyal boyut; katılımcıların başka insanlarla yeni ilişkiler kurabilmelerinde serbest zaman etkinliklerinin faydalarını ve bu ilişkilerle ilgili algılarını, rahatlama boyutu; bireylerin stresten ve hayatın zorluklarından uzaklaşabilmelerinde serbest zamanın etkisini, fizyolojik boyut; bireylerin katıldıkları serbest zaman etkinlikleri sonucunda zinde kalma, sağlıklı olma, kilo kontrolü ve iyi olma hali gibi fizyolojik yararları ve estetik boyut ise; bireylerin serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için gittikleri veya kullandıkları mekanları tasarım, güzellik, ilginçlik ve hoşluk bakımından değerlendirmektedir (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008; Beard ve Ragheb, 1980). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 39, en yüksek puan 195'tir (Yaman, 2016). Serbest zaman tatmin düzeyinin yüksek veya düşük olması; bireylerin katıldıkları etkinliklerden aldıkları doyum ve haz oranını belirtmektedir. Puan yüksek ise doyum ve aldıkları haz yüksek, düşüğe aldıkları pozitif doyum ve haz düşüktür. Karlı ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenirlik araştırmasında ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0,92$ olarak belirtilmiştir (Karlı, Polat, Yılmaz ve Koçak, 2008).

3.6.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Zimet ve arkadaşları (Zimet ve ark., 1988) tarafından 1988'de geliştirilen, Eker ve Arkar (1995) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek toplam 12 maddeden oluşmaktadır ve her madde "kesinlikle hayır" ile "kesinlikle evet" ifadelerine karşılık gelen 1-7 değerleri arasında derecelendirilmektedir (Zimet, Dahlem, Zimet ve Farley, 1988; Eker ve Arkar, 1995). Ölçek Aile (3, 4, 8, 11.maddeler), Arkadaş (6, 7, 9, 12.maddeler) ve Özel insan (1, 2, 5 ve 10.maddeler) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlardan alınan puanların toplanması ile toplam puan elde edilmektedir ve elde edilen toplam

puanın yüksek olması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Eker ve arkadaşları (2001) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha:0.89$ olarak bildirilmiştir (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001).

3.6.4. Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Form

D' Zurilla ve arkadaşları(2002) tarafından geliştirilen envanterin Türkçe uyarlaması Çekici ve ark. (2009) tarafından yapılmıştır (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002; Çekici, 2009). Ölçek her biri 5 maddeden oluşan 5 alt ölçekten ve toplamda 25 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekte maddeler 0 (hiç uygun değil) ile 4 (tamamen uygun) arasında olmak üzere beşli likert tipinde derecelendirilmeye sahiptir. Alt ölçekler sırasıyla Probleme Olumlu Yönelim (4, 5, 13, 15 ve 22), Probleme Olumsuz Yönelim (1, 3, 7, 8 ve 11), Rasyonel Problem Çözme (12, 16, 19, 21 ve 23), Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz (2, 14, 20, 24 ve 25), Kaçınmacı Tarzdır (6, 9, 10, 17 ve 18). Alt ölçeklere ilişkin Cronbach alfa katsayıları 0,61-0,81 arasında değişmektedir. Her bir alt ölçeğe ait toplam puan elde etmek için o alt ölçeğe ait maddelerin toplanması yeterlidir. Genel toplam puanı ise POY tp + RPÇ tp + (20-POSY tp) + (20 – DDT tp) + (20 –KT tp) formülü ile hesaplanmaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 0, en yüksek puan ise 100' dür. Yüksek puanlar problem çözme yeteneğinin daha iyi olduğunu göstermektedir. POY tp: Probleme Olumlu Yönelim Toplam Puanı, RPÇ tp: Rasyonel Problem Çözme Toplam Puanı, POSY tp: Probleme Olumsuz Yönelim Toplam Puanı, DDT tp: Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz Toplam Puanı, KT tp: Kaçınan Tarz Toplam Puanını belirtmektedir.

3.7. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri toplanmadan önce araştırmacı tarafından gençlere araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında kısaca bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden gençlerden bilgilendirilmiş gönüllü olur formunu imzalamaları istenmiştir. Bilgilendirilmiş gönüllü olur formunu imzalayan katılımcılara ait veriler pandemi süreci nedeniyle maske takılarak ve sosyal

mesafe kuralına uygun olarak araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

3.8. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir. Veri analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, bağımsız değişken kategorilerine göre sosyal sorun çözme becerisi puan ortalamalarının karşılaştırılmasında verilerin dağılımına uygun olarak parametrik testlerden Students t testi, tek yönlü Varyans analizi (ANOVA), nonparametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskall Wallis H testi kullanılmıştır. Algılanan sosyal destek düzeyi ve serbest zaman tatmininin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisinin değerlendirilmesinde Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklık katsayıları ile değerlendirilmiş ve $[(-1) - (+1)]$ aralığında olan basıklık ve çarpıklık katsayılarına sahip verilerin normal dağılıma uyduğu kabul edilmiştir. İstatistiksel testlerin anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

3.9. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın görece küçük bir grupta, tek merkezde ve 18-29 yaş gençlerde yürütülmüş olması sebebiyle sonuçlarının kendi evrenine genellenebilir olması ve verilerin kişisel beyana dayalı olarak sorgulanması araştırmanın en önemli kısıtlılıklarındandır.

3.10. Araştırmanın Bütçesi

Araştırma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir. Araştırmanın finansmanı araştırmacı tarafından karşılanmıştır.

3.11. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay (14.02.2021/2021-7) ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Araştırma ve

Koordinasyon Genel Müdürlüğü'nden (28.04.2021-11178) resmi izin alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma grubunun tanımlayıcı istatistikleri tablo 4.1.1 ve tablo 4.1.2.'de yer almaktadır.

Tablo 4.1.1. Araştırma grubunun sosyo-demografik özellikleri

Sosyo-demografik özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	131	49,6
Erkek	133	50,4
Yaş(ort±ss:20.53±2.15)		
18-22	220	83,3
23>	44	16,7
Medeni durum		
Evli	4	1,5
Bekar	260	98,5
Öğrenim düzeyi		
Lise	43	16,3
Üniversite ve üzeri	221	83,7
Babanın öğrenim düzeyi		
İlkokul	82	31,2
Ortaokul	80	30,4
Lise	56	21,3
Üniversite ve üzeri	45	17,1
Annenin öğrenim düzeyi		
İlkokul	120	45,5
Ortaokul	66	25,0
Lise	47	17,8

Tablo 4.1.1. Araştırma grubunun sosyo-demografik özellikleri (Tablo 4.1.1'in devamıdır)

Üniversite ve üzeri	31	11,7
Yaşadığı yer		
Evde tek başına yaşıyor	16	6,1
Evde aile ile yaşıyor	95	36,0
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	1,5
Evde arkadaşlarıyla yaşıyor	45	17,0
Yurtta kalıyor	82	31,1
Diğer	22	8,3
Birlikte yaşadığı kişi sayısı		
1	50	18,9
2-3	112	42,4
≥4	81	30,7
Aile tipi		
Çekirdek aile	231	87,5
Geniş aile	17	6,4
Parçalanmış aile	16	6,1
Gelir getiren işte çalışma		
Evet	16	6,1
Hayır	248	93,9
Anne-babanın çalışma durumu		
Her ikisi de çalışıyor	50	18,9
Sadece baba çalışıyor	161	61,0
Sadece anne çalışıyor	15	5,7
Her ikisi de çalışmıyor	38	14,4
Algılanan gelir düzeyi		
İyi	36	13,6

Tablo 4.1.1. Araştırma grubunun sosyo-demografik özellikleri (Tablo 4.1.1'in devamıdır)

Orta	162	61,4
Kötü	66	25,0
Tanı alınan hastalık*		
Yok	243	92,0
Kalp damar hastalığı	7	2,7
Kolestrol yüksekliği	1	0,4
Şeker hastalığı	1	0,4
Astım/KOAH	5	1,9
Obezite	2	0,8
Diğer hastalıklar	9	3,4

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. *Birden çok seçenek işaretlenmiştir. KOAH: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı.

Araştırma grubunun %50,4'ü erkektir, yaş ortalaması 20,53±2,15 yıldır, %83,3'ünü 18-22 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Katılımcıların %98,5'i bekar, %86,7'si üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcıların ebeveyn öğrenim durumuna bakıldığında anne ve babası ilköğretim mezunu olanların oranı sırasıyla %31,2 ve %45,5'tir. Katılımcıların %31,1'i yurtdışı kaldığını, yalnız yaşamayan katılımcılar %42,4'ü 2 veya 3 kişi ile birlikte yaşadığını ifade etmiştir. Çekirdek aile yapısına sahip olduğunu belirten gençlerin oranı %87,5'tir. Gençlerin %6,1'i gelir getiren bir işte çalıştığını, %61,0'ı ise sadece babasının gelir getiren bir işte çalıştığını beyan etmiştir. Gelir düzeyini orta olarak algılayan gençlerin oranı %61,4'tür. Katılımcıların %92,0'ının tanı aldığı herhangi bir hastalığı bulunmamaktadır (Tablo 4.1.1).

Tablo 4.1.2. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikleri

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gençlik merkezine üyelik süresi (Ort±Ss:13,74±20,54ay)		
1-6 ay	166	62,9
7-18 ay	33	12,5
19 ay ve üzeri	65	24,6
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı (Ort±Ss:2,90±1,66)		
1-2 kez/Haftada	125	47,3
3-4 kez/Haftada	90	34,1
≥5/Haftada	49	18,6
Gençlik merkezinde katılınan aktivite türü⁺		
Eğitim	218	82,6
Gezi	33	12,5
Kamp	16	6,1
Spor etkinlikleri	96	36,4
Kültürel etkinlikler	30	11,4
Kişisel gelişim kursları	37	14
Danışmanlık hizmeti	17	6,4
Toplumsal projeler	23	8,7
Diğer hizmetler	49	18,6

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. *Birden çok seçenek işaretlenmiştir. Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları vb. hizmetlerdir.

Tablo 4.1.2.'de araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikleri yer almaktadır. Katılımcıların gençlik merkezine üyelik süresi ortalama 13,74±20,54 aydır ve %62,9'u 1-6 aydır, %47,3'ü haftada 1-2 kez gençlik merkezi faaliyetlerinden yaralandığını belirtmiştir. Gençlik merkezi faaliyetleri içerisinde gençler en çok eğitim faaliyetlerine (%82,6) ve spor etkinliklerine (%36,4) katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.1.2).

Tablo 4.1.3. Araştırma grubunun Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği ve Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları

Ölçekler ve alt boyutları	Ort±Ss	Katılımcıların aldığı min-mak puanlar	Ölçekten alınabilecek min-mak puanlar
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	58,82±15,75	12-84	12-84
ÇBASDÖ-aile	21,75±5,89	4-28	4-28
ÇBASDÖ-arkadaş	21,03±6,63	4-28	4-28
ÇBASDÖ-özel insan	16,05±8,72	4-28	4-28
Serbest Zaman Tatmin Ölçeği	3,71±0,69	1-5	1-5
SZTÖ-psikolojik	3,76±0,79	1-5	1-5
SZTÖ-eğitim	3,78±0,82	1-5	1-5
SZTÖ-sosyal	3,64±0,85	1-5	1-5
SZTÖ-rahatlama	4,09±0,88	1-5	1-5
SZTÖ-fizyolojik	3,34±0,95	1-5	1-5
SZTÖ-estetik	3,64±0,89	1-5	1-5
Sosyal Problem Çözme Envanteri	60,59±13,56	17-92	0-100
SPÇE- Dikkatsiz/ Dürtüsel tarz	12,40±3,99	0-20	0-20
SPÇE- Kaçınmacı tarz	12,80±5,09	0-20	0-20
SPÇE- Probleme olumsuz yönelim	8,00±3,35	0-15	0-20
SPÇE- Probleme olumlu yönelim	13,76±4,09	2-20	0-20
SPÇE-Rasyonel problem çözme	13,62±3,74	2-20	0-20

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Min: minimum, Mak: Maksimum SPÇE:Sosyal Problem Çözme Envanteri, SZTÖ:Serbest Zaman Tatmin ölçeği, ÇBASDÖ:Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.

Araştırma grubunun Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği toplam, aile, arkadaş, özel insan alt boyutu, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği toplam ve psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik, estetik alt boyutu, Sosyal Problem Çözme Envanteri toplam ve dikkatsiz/ dürtüsel tarz, kaçınmacı

tarz, probleme olumsuz yönelim, probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalamaları sırasıyla $58,82 \pm 15,75$, $21,75 \pm 5,89$, $21,03 \pm 6,63$, $16,05 \pm 8,72$, $3,71 \pm 0,69$, $3,76 \pm 0,79$, $3,78 \pm 0,82$, $3,64 \pm 0,85$, $4,09 \pm 0,88$, $3,34 \pm 0,95$, $3,64 \pm 0,89$, $60,59 \pm 13,56$, $12,40 \pm 3,99$, $12,80 \pm 5,09$, $8,00 \pm 3,35$, $13,76 \pm 4,09$, $13,62 \pm 3,74$ 'tür (Tablo 4.1.3.).

Tablo 4.1.4. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları

Sosyo-demografik Özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			-0,280	0,780
Kadın	131	60,35±14,01		
Erkek	133	60,82±13,14		
Yaş¹			-1,499	0,135
18-22	220	60,03±13,36		
>23	44	63,38±14,33		
Medeni durum²			-1,459	0,145
Evli	4	52,50±6,24		
Bekar	260	60,71±13,61		
Öğrenim düzeyi¹			-1,262	0,208
Lise	43	58,20±13,30		
Üniversite ve üzeri	221	61,05±13,59		
Babanın öğrenim düzeyi³			1,018	0,385
İlkokul	82	60,20±13,83		
Ortaokul	80	60,93±12,71		
Lise	56	62,76±14,94		
Üniversite ve üzeri	45	58,11±12,81		
Annenin öğrenim düzeyi³			1,392	0,246
İlkokul	120	60,45±12,71		
Ortaokul	66	61,21±12,92		

Tablo 4.1.4. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları (Tablo 4.1.4'ün devamıdır)

Lise	47	62,76±16,20		
Üniversite ve üzeri	31	56,51±13,47		
Yaşadığı yer⁴			2,385	0,794
Evde tek başına yaşıyor	16	63,43±17,80		
Evde ailesi ile yaşıyor	95	60,54±13,32		
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	60,75±10,71		
Evde arkadaşlarıyla yaşıyor	45	61,86±13,57		
Yurtta kalıyor	82	60,12±13,01		
Diğer	22	57,86±14,45		
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³			0,352	0,703
1	50	59,84±14,31		
2-3	112	61,40±13,76		
≥4	81	60,06±11,82		
Aile Tipi⁴			1,061	0,588
Çekirdek aile	231	60,66±13,71		
Geniş aile	17	58,70±10,40		
Parçalanmış aile	16	61,62±14,88		
Gelir getiren işte çalışma²			-2,497	0,013
Evet	16	68,68±9,25		
Hayır	248	60,07±13,64		
Anne-babanın çalışma durumu⁴			0,220	0,974
Her ikisi de çalışıyor	50	60,86±14,59		
Sadece baba çalışıyor	161	60,72±13,10		
Sadece anne çalışıyor	15	60,20±13,06		
Her ikisi de çalışmıyor	38	59,86±14,76		
Algılanan gelir düzeyi³			0,020	0,980

Tablo 4.1.4. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları (Tablo 4.1.4'ün devamıdır)

İyi	36	60,97±13,22
Orta	162	60,48±12,72
Kötü	66	60,66±15,78
Tanı alınan hastalık²		-0,797 0,425
Yok	243	60,86±13,28
Var	21	57,52±16,53

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴. Diğer: Apart, otel, pansiyon v.b.

Tablo 4.1.4.'de katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi ve tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gelir getiren bir işte çalıştığını belirten gençlerin çalışmayanlara göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.4.)

Tablo 4.1.5 Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±SS	Test değeri	p
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,593	0,554
1-6 ay	166	61,22±13,56		
7-18 ay	33	58,63±12,01		
19 ay ve üzeri	65	59,96±14,36		
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³			0,176	0,838

Tablo 4.1.5. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları (Tablo 4.1.5'in devamıdır)

1-2 kez/Haftada	125	60,23±13,71		
3-4 kez/Haftada	90	60,55±12,89		
≥5/Haftada	49	61,59±14,58		
Gençlik merkezinde katılınan aktivite türü				
Eğitim¹			2,394	0,017
Evet	218	61,50±13,37		
Hayır	46	56,28±13,76		
Gezi¹			-0,365	0,716
Evet	33	59,78±14,29		
Hayır	231	60,71±13,48		
Kamp²			-1,201	0,230
Evet	16	57,06±16,06		
Hayır	248	60,82±13,39		
Spor etkinlikleri¹			1,953	0,052
Evet	96	62,73±13,11		
Hayır	168	59,36±13,70		
Kültürel etkinlikler¹			0,542	0,932
Evet	30	59,23±16,96		
Hayır	234	60,76±13,09		
Kişisel gelişim kursları¹			0,104	0,917
Evet	37	60,81±12,65		
Hayır	227	60,55±13,73		
Danışmanlık hizmeti²			0,662	0,773
Evet	17	58,41±12,70		
Hayır	247	60,74±13,63		

Tablo 4.1.5. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları (Tablo 4.1.5'in devamıdır)

Toplumsal projeler²		-0,778	0,437
Evet	23	58,39±12,86	
Hayır	241	60,80±13,63	
Diğer hizmetler¹		-1,076	0,283
Evet	49	58,71±13,66	
Hayır	215	61,02±13,53	

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-wallis H testi⁴. Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları vb. hizmetlerdir.

Tablo 4.1.5.'de katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi ve gençlik merkezinden faydalanma sıklığı değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gençlik merkezinde katılan aktivite türleri arasından eğitim faaliyetlerine katılanlarda katılmayanlara göre Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.5).

Tablo 4.1.6. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları

Sosyo-demografik özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			0,829	0,408
Kadın	131	12,61±4,07		
Erkek	133	12,20±3,91		
Yaş¹			0,875	0,382
18-22	220	12,30±4,02		

Tablo 4.1.6. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.6'nın devamıdır)

23>	44	12,88±3,84		
Medeni durum²			-0,659	0,510
Evli	4	11,50±1,73		
Bekar	260	12,41±4,01		
Öğrenim düzeyi¹			-1,440	0,151
Lise	43	11,60±3,98		
Üniversite ve üzeri	221	12,56±3,98		
Babanın öğrenim düzeyi³			1,203	0,309
İlkokul	82	12,06±4,03		
Ortaokul	80	12,56±3,82		
Lise	56	13,21±3,95		
Üniversite ve üzeri	45	11,97±3,96		
Annenin öğrenim düzeyi³			2,080	0,103
İlkokul	120	12,40±3,85		
Ortaokul	66	12,01±4,08		
Lise	47	13,55±4,06		
Üniversite ve üzeri	31	11,48±3,99		
Yaşadığı yer⁴			7,350	0,196
Evde tek başına yaşıyor	16	13,25±4,75		
Evde ailesi ile yaşıyor	95	11,96±3,72		
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	10,50±3,87		
Evde arkadaşlarıyla yaşıyor	45	12,77±3,52		
Yurtta kalıyor	82	12,98±4,28		
Diğer	22	11,09±4,12		
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³			0,951	0,388
1	50	11,88±3,94		

Tablo 4.1.6. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.6'nın devamıdır)

2-3	112	12,71±3,94		
≥4	81	12,12±4,04		
Aile tipi⁴			0,261	0,878
Çekirdek aile	231	12,47±3,95		
Geniş aile	17	12,35±3,93		
Parçalanmış aile	16	11,43±4,73		
Gelir getiren işte çalışma²			-2,044	0,041
Evet	16	14,18±2,13		
Hayır	248	12,29±4,05		
Anne-babanın çalışma durumu⁴			0,805	0,848
Her ikisi de çalışıyor	50	12,52±3,52		
Sadece baba çalışıyor	161	12,50±4,12		
Sadece anne çalışıyor	15	12,33±4,13		
Her ikisi de çalışmıyor	38	11,86±4,04		
Algılanan gelir düzeyi³			0,508	0,602
İyi	36	11,86±4,40		
Orta	162	12,40±3,74		
Kötü	66	12,69±4,37		
Tanı alınan hastalık²			-0,310	0,757
Yok	243	12,44±4,00		
Var	21	11,95±3,96		

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-wallis H testi⁴, Yaşanılan yer diğer: Apart, otel, pansiyon v.b

Tablo 4.1.6.'de katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi,

anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi ve tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gelir getiren bir işte çalıştığını belirten gençlerin çalışmayanlara göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.6.)

Tablo 4.1.7. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±ss	Test değeri	p
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,355	0,702
1-6 ay	166	12,56±4,03		
7-18 ay	33	12,03±3,96		
19 ay ve üzeri	65	12,20±3,94		
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³			0,352	0,704
1-2 kez/Haftada	125	12,60±3,87		
3-4 kez/Haftada	90	12,30±4,02		
>5/Haftada	49	12,08±4,29		
Gençlik merkezinde katılınan aktivite türü				
Eğitim¹			1,369	0,172
Evet	218	12,55±3,81		
Hayır	46	11,67±4,72		
Gezi¹			-0,949	0,343
Evet	33	11,78±3,93		
Hayır	231	12,49±4,00		
Kamp²			-0,173	0,863

Tablo 4.1.7. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/ dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.7'nin devamıdır)

Evet	16	12,37±4,24		
Hayır	248	12,40±3,98		
Spor etkinlikleri¹			1,189	0,235
Evet	96	12,79±4,02		
Hayır	168	12,18±3,96		
Kültürel etkinlikler¹			0,547	0,926
Evet	30	12,43±4,28		
Hayır	234	12,40±3,96		
Kişisel gelişim kursları¹			0,710	0,478
Evet	37	12,83±2,88		
Hayır	227	12,33±4,14		
Danışmanlık hizmeti²			0,766	0,600
Evet	17	12,29±2,86		
Hayır	247	12,41±4,06		
Toplumsal projeler²			-0,086	0,931
Evet	23	12,65±3,52		
Hayır	241	12,38±4,04		
Diğer hizmetler¹			-1,025	0,306
Evet	49	11,87±4,21		
Hayır	215	12,52±3,94		

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-wallis H testi⁴, Diğer hizmetler: kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları gibi hizmetlerin kullanımınıdır.

Tablo 4.1.7.'de katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi ve gençlik merkezinden faydalanma sıklığı

değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gençlik merkezinde katılan aktivite türleri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır(Tablo 4.1.7).

Tablo 4.1.8. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları

Sosyo-demografik özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			-0,222	0,825
Kadın	131	12,73±5,56		
Erkek	133	12,87±4,58		
Yaş¹			-0,605	0,546
18-22	220	12,71±5,07		
>23	44	13,22±5,20		
Medeni durum²			-1,322	0,186
Evli	4	9,75±4,34		
Bekar	260	12,85±5,09		
Öğrenim düzeyi¹			-0,901	0,368
Lise	43	12,16±5,33		
Üniversite ve üzeri	221	12,92±5,04		
Babanın öğrenim düzeyi³			1,237	0,297
İlkokul	82	13,26±5,09		
Ortaokul	80	12,92±4,76		
Lise	56	13,00±5,73		
Üniversite ve üzeri	45	11,51±4,79		
Annenin öğrenim düzeyi³			0,770	0,512

Tablo 4.1.8. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.8'in devamıdır)

İlkokul	120	13,16±4,76		
Ortaokul	66	12,62±5,07		
Lise	47	12,89±5,63		
Üniversite ve üzeri	31	11,64±5,52		
Yaşadığı yer⁴			3,614	0,606
Evde tek başına yaşıyor	16	14,68±5,36		
Evde ailesi ile yaşıyor	95	12,58±5,08		
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	13,00±5,94		
Evde Arkadaşlarıyla yaşıyor	45	13,28±4,51		
Yurtta kalıyor	82	12,62±5,14		
Diğer	22	12,00±5,79		
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³			0,245	0,783
1	50	12,38±5,07		
2-3	112	12,98±5,24		
≥4	81	12,82±4,79		
Aile tipi⁴			1,580	0,454
Çekirdek aile	231	12,82±5,03		
Geniş aile	17	11,70±5,16		
Parçalanmış aile	16	13,62±5,87		
Gelir getiren işte çalışma²			-2,024	0,043*
Evet	16	15,37±3,00		
Hayır	248	12,63±5,15		
Anne-babanın çalışma durumu⁴			1,188	0,756
Her ikisi de çalışıyor	50	12,62±5,65		
Sadece baba çalışıyor	161	12,73±4,98		

Tablo 4.1.8. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.8'in devamıdır)

Sadece anne çalışıyor	15	14,13±4,76	
Her ikisi de çalışmıyor	38	12,78±4,97	
Algılanan gelir düzeyi³			0,013 0,987
İyi	36	12,69±5,60	
Orta	162	12,83±4,80	
Kötü	66	12,77±5,54	
Tanı alınan hastalık²			-1,518 0,129
Yok	243	12,96±4,98	
Var	21	10,90±5,98	

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer: Apart, otel, pansiyon v.b

Tablo 4.1.8.'de katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi, tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken gelir getiren bir işte çalıştığını belirten gençlerin çalışmayanlara göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.8.).

Tablo 4.1.9. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,697	0,499
1-6 ay	166	13,08±4,93		
7-18 ay	33	12,45±5,14		
19 ay ve üzeri	65	12,26±5,45		
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³			0,109	0,897
1-2 kez/Haftada	125	12,86±5,18		
3-4 kez/Haftada	90	12,61±4,59		
>5/Haftada	49	13,00±5,75		
Gençlik merkezinde katılımlan aktivite türü				
Eğitim¹			2,543	0,012*
Evet	218	13,16±4,99		
Hayır	46	11,08±5,25		
Gezi¹			-0,969	0,333
Evet	33	12,00±5,97		
Hayır	231	12,91±4,95		
Kamp²			-2,053	0,040*
Evet	16	10,06±5,68		
Hayır	248	12,97±5,00		
Spor etkinlikleri¹			1,206	0,229
Evet	96	13,30±4,89		
Hayır	168	12,51±5,18		
Kültürel etkinlikler¹			0,829	0,498
Evet	30	11,83±5,76		

Tablo 4.1.9. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.9'un devamıdır)

Hayır	234	12,92±4,99		
Kişisel gelişim kursları¹			-0,407	0,684
Evet	37	12,48±4,79		
Hayır	227	12,85±5,14		
Danışmanlık hizmeti²			0,766	0,601
Evet	17	11,76±4,80		
Hayır	247	12,87±5,10		
Toplumsal projeler²			-2,154	0,031*
Evet	23	10,65±5,22		
Hayır	241	13,00±5,03		
Diğer hizmetler¹			-0,415	0,679
Evet	49	12,53±5,18		
Hayır	215	12,86±5,07		

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları gibi hizmetlerin kullanımıdır.

Tablo 4.1.9.'da katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi ve gençlik merkezinden faydalanma sıklığı değişkenlerinin kategorileri arasında kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken gençlik merkezinde katılan aktivite türleri arasından eğitim faaliyetlerine katılanlarda katılmayanlara göre Sosyal Problem Çözme Envanteri kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir(Tablo 4.1.9). Gençlik merkezinde katılan aktivite türleri arasında kamp ve toplumsal projelere katılmayanlarda katılanlara göre kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.9).

Tablo 4.1.10. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları

Sosyo-demografik Özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			-1,936	0,054
Kadın	131	7,60±3,69		
Erkek	133	8,39±2,93		
Yaş¹			-1,422	0,156
18-22	220	7,87±3,36		
>23	44	8,65±3,26		
Medeni Durum²			-0,146	0,884
Evli	4	8,25±2,06		
Bekar	260	8,00±3,37		
Öğrenim Düzeyi¹			0,289	0,772
Lise	43	8,13±3,78		
Üniversite ve üzeri	221	7,97±3,27		
Babanın öğrenim düzeyi³			0,640	0,590
İlkokul	82	8,08±3,19		
Ortaokul	80	8,27±3,49		
Lise	56	7,85±3,57		
Üniversite ve üzeri	45	7,44±3,08		
Annenin öğrenim düzeyi³			0,837	0,475
İlkokul	120	8,08±3,40		
Ortaokul	66	8,07±3,11		
Lise	47	8,27±3,55		
Üniversite ve üzeri	31	7,12±3,38		
Yaşadığı yer⁴			10,466	0,063
Evde tek başına yaşıyor	16	7,50±2,25		

Tablo 4.1.10. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.10'un devamıdır)

Evde ailesi ile yaşıyor	95	8,40±3,40		
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	6,50±3,00		
Evde Arkadaşlarıyla yaşıyor	45	8,57±2,55		
Yurtta kalıyor	82	7,86±3,78		
Diğer	22	6,27±3,13		
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³			1,400	0,249
1	50	7,32±3,45		
2-3	112	8,12±3,36		
≥4	81	8,29±3,34		
Aile Tipi⁴			1,576	0,455
Çekirdek aile	231	8,02±3,41		
Geniş aile	17	8,47±1,97		
Parçalanmış aile	16	7,25±3,75		
Gelir getiren işte çalışma²			-0,628	0,530
Evet	16	8,68±3,07		
Hayır	248	7,95±3,37		
Anne-babanın çalışma durumu⁴			7,721	0,052
Her ikisi de çalışıyor	50	7,50±3,53		
Sadece baba çalışıyor	161	7,95±3,26		
Sadece anne çalışıyor	15	7,80±3,14		
Her ikisi de çalışmıyor	38	8,97±3,49		
Algılanan gelir düzeyi³			0,069	0,934
İyi	36	7,83±3,44		
Orta	162	8,05±3,09		
Kötü	66	7,96±3,92		

Tablo 4.1.10. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.10'un devamıdır)

Tanı alınan hastalık ²		-0,365	0,715
Yok	243	8,05±3,22	
Var	21	7,42±4,68	

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer: Apart, otel, pansiyon v.b.

Tablo 4.1.10.'da katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, gelir getiren işte çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi ve tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (Tablo 4.1.10).

Tablo 4.1.11. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±ss	Test değeri	p
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,295	0,745
1-6 ay	166	8,12±3,40		
7-18 ay	33	7,69±3,24		
19 ay ve üzeri	65	7,86±3,31		
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³			0,341	0,712
1-2 kez/Haftada	125	7,82±3,66		
3-4 kez/Haftada	90	8,17±3,14		
>5/Haftada	49	8,14±2,89		

Tablo 4.1.11. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları (Tablo 4.1.11'in devamıdır)

Gençlik merkezinde katılımlan aktivite türü			
Eğitim¹		1,462	0,145
Evet	218	8,14±3,24	
Hayır	46	7,34±3,79	
Gezi¹		-0,284	0,777
Evet	33	7,84±2,84	
Hayır	231	8,02±3,42	
Kamp²		-0,580	0,562
Evet	16	7,56±4,04	
Hayır	248	8,03±3,31	
Spor etkinlikleri¹		0,215	0,830
Evet	96	8,06±3,20	
Hayır	168	7,97±3,44	
Kültürel etkinlikler¹		1,199	0,113
Evet	30	7,06±3,02	
Hayır	234	8,12±3,38	
Kişisel gelişim kursları¹		-0,694	0,489
Evet	37	7,64±3,19	
Hayır	227	8,06±3,38	
Danışmanlık hizmeti²		0,662	0,773
Evet	17	7,00±3,18	
Hayır	247	8,07±3,36	
Toplumsal projeler²		-1,667	0,096
Evet	23	6,78±3,35	

Tablo 4.1.11. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları (Tablo 4.1.11'in devamıdır)

Hayır	241	8,12±3,33
Diğer hizmetler¹	-1,142	0,255
Evet	49	7,51±3,59
Hayır	215	8,11±3,29

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, , Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları gibi hizmetlerin kullanımınıdır.

Tablo 4.1.11'de katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi, gençlik merkezinden faydalanma sıklığı ve gençlik merkezinde katılan aktivite türü değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (Tablo 4.1.11).

Tablo 4.1.12. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamaları

Sosyo-demografik özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			-1,634	0,103
Kadın	131	13,35±3,88		
Erkek	133	14,17±4,27		
Yaş¹			-1,671	0,096
18-22	220	13,57±4,14		
>23	44	14,70±3,75		
Medeni durum²			-1,387	0,166

Tablo 4.1.12. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.12’nin devamıdır)

Evli	4	11,25±2,87		
Bekar	260	13,80±4,10		
Öğrenim düzeyi¹			-1,054	0,293
Lise	43	13,16±3,68		
Üniversite ve üzeri	221	13,88±4,17		
Babanın öğrenim düzeyi³			0,968	0,408
İlkokul	82	13,65±4,08		
Ortaokul	80	13,7±4,25		
Lise	56	14,44±4,08		
Üniversite ve üzeri	45	13,06±3,84		
Annenin öğrenim düzeyi³			2,030	0,110
İlkokul	120	13,56±3,99		
Ortaokul	66	14,69±4,16		
Lise	47	13,70±4,25		
Üniversite ve üzeri	31	12,64±3,86		
Yaşadığı yer⁴			3,974	0,553
Evde tek başına yaşıyor	16	14,43±5,09		
Evde ailesi ile yaşıyor	95	13,97±3,86		
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	15,50±3,10		
Evde arkadaşlarıyla yaşıyor	45	13,95±4,64		
Yurtta kalıyor	82	13,20±4,01		
Diğer	22	13,72±3,71		
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³			0,057	0,944
1	50	13,88±4,09		
2-3	112	13,68±4,02		
≥4	81	13,85±4,05		

Tablo 4.1.12. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.12'nin devamıdır)

Aile Tipi⁴		2,163	0,339
Çekirdek aile	231	13,69±4,08	
Geniş aile	17	13,58±4,48	
Parçalanmış aile	16	15,00±3,93	
Gelir getiren işte çalışma²		-1,886	0,059
Evet	16	15,62±2,91	
Hayır	248	13,64±4,13	
Anne-babanın çalışma durumu⁴		0,229	0,973
Her ikisi de çalışıyor	50	13,64±4,16	
Sadece baba çalışıyor	161	13,90±3,97	
Sadece anne çalışıyor	15	13,00±5,56	
Her ikisi de çalışmıyor	38	13,63±4,00	
Algılanan gelir düzeyi³		0,881	0,416
İyi	36	14,58±3,93	
Orta	162	13,69±4,01	
Kötü	66	13,50±4,38	
Tanı alınan hastalık²		-0,657	0,511
Yok	243	13,83±4,02	
Var	21	13,00±4,91	

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer: Apart, otel, pansiyon v.b.

Tablo 4.1.12.'de katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, gelir getiren bir işte çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi ve tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri

arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (Tablo 4.1.12).

Tablo 4.1.13. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test Değeri	p
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,836	0,435
1-6 ay	166	13,81±3,88		
7-18 ay	33	12,93±3,99		
19 ay ve üzeri	65	14,04±4,65		
Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³			1,750	0,176
1-2 kez/Haftada	125	13,31±4,30		
3-4 kez/Haftada	90	13,97±3,79		
>5/Haftada	49	14,53±4,02		
Gençlik merkezinde katılınan aktivite türü				
Eğitim¹			0,958	0,339
Evet	218	13,87±4,16		
Hayır	46	13,23±3,74		
Gezi¹			0,261	0,795
Evet	33	13,93±4,95		
Hayır	231	13,74±3,97		
Kamp²			-0,837	0,403
Evet	16	12,56±5,25		
Hayır	248	13,84±4,01		
Spor etkinlikleri¹			2,347	0,020*

Tablo 4.1.13. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalamaları (Tablo 4.1.13'ün devamıdır)

Evet	96	14,54±4,18		
Hayır	168	13,32±3,99		
Kültürel etkinlikler¹			0,767	0,599
Evet	30	14,03±5,18		
Hayır	234	13,73±3,95		
Kişisel gelişim kursları¹			0,246	0,806
Evet	37	13,91±4,53		
Hayır	227	13,74±4,03		
Danışmanlık hizmeti²			0,424	0,994
Evet	17	13,11±4,91		
Hayır	247	13,80±4,04		
Toplumsal projeler²			-0,176	0,860
Evet	23	13,60±5,19		
Hayır	241	13,78±3,99		
Diğer hizmetler¹			0,714	0,476
Evet	49	14,14±3,54		
Hayır	215	13,67±4,21		

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları gibi hizmetlerin kullanımınıdır.

Tablo 4.1.13'te katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi ve gençlik merkezinden faydalanma sıklığı değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri probleme olumlu yönelim alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gençlik merkezinde katılınan aktivite

türleri arasında spor etkinliklerine katılanların katılmayanlara göre probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.13).

Tablo 4.1.14. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları

Sosyo-demografik özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	p
Cinsiyet¹			1,919	0,056
Kadın	131	14,06±3,58		
Erkek	133	13,18±3,86		
Yaş¹			-0,576	0,573
18-22	220	13,55±3,76		
>23	44	13,90±3,70		
Medeni durum²			-1,133	0,257
Evli	4	11,75±1,25		
Bekar	260	13,64±3,76		
Öğrenim düzeyi¹			-0,914	0,362
Lise	43	13,13±3,82		
Üniversite ve üzeri	221	13,71±3,73		
Babanın öğrenim düzeyi³			1,319	0,269
İlkokul	82	13,13±3,53		
Ortaokul	80	13,42±3,86		
Lise	56	14,25±3,84		
Üniversite ve üzeri	45	14,11±3,78		
Annenin öğrenim düzeyi³			1,058	0,367
İlkokul	120	13,23±3,75		
Ortaokul	66	13,80±3,61		
Lise	47	14,34±3,73		

Tablo 4.1.14. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.14'ün devamıdır)

Üniversite ve üzeri	31	13,61±3,98	
Yaşadığı yer⁴		3,308	0,653
Evde tek başına yaşıyor	16	13,56±4,04	
Evde ailesi ile yaşıyor	95	13,61±3,95	
Evde akrabalarıyla yaşıyor	4	15,25±3,40	
Evde arkadaşlarıyla yaşıyor	45	13,26±3,70	
Yurtta kalıyor	82	13,43±3,53	
Diğer	22	14,77±3,61	
Birlikte yaşadığı kişi sayısı³		2,572	0,079
1	50	14,38±3,81	
2-3	112	13,89±3,63	
≥4	81	12,96±3,77	
Aile tipi⁴		1,591	0,451
Çekirdek aile	231	13,64±3,76	
Geniş aile	17	12,58±3,77	
Parçalanmış aile	16	14,31±3,36	
Gelir getiren işte çalışma²		-1,251	0,211
Evet	16	14,81±3,91	
Hayır	248	13,54±3,73	
Anne-babanın çalışma durumu⁴		6,611	0,085
Her ikisi de çalışıyor	50	14,58±3,76	
Sadece baba çalışıyor	161	13,62±3,55	
Sadece anne çalışıyor	15	12,93±4,94	
Her ikisi de çalışmıyor	38	12,60±3,81	

Tablo 4.1.14. Araştırma grubunun sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.14'ün devamıdır)

Algılanan gelir düzeyi³		0,312	0,733
İyi	36	14,00±3,37	
Orta	162	13,48±3,77	
Kötü	66	13,72±3,90	
Tanı alınan hastalık²		-0,831	0,406
Yok	243	13,56±3,74	
Var	21	14,23±3,78	

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer: Apart, otel, pansiyon v.b.

Tablo 4.1.14.'te katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalamalarına yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi, yaşadığı yer, birlikte yaşanan kişi sayısı, aile tipi, anne ve babanın çalışma durumu, gelir getiren işte çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi ve tanı alınan hastalık değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (Tablo 4.1.14).

Tablo 4.1.15. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları

Gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özellikler	Sayı (n)	Ort±Ss	Test değeri	P
Gençlik merkezine üyelik süresi³			0,017	0,983
1-6 ay	166	13,64±3,80		
7-18 ay	33	13,51±3,35		
19 ay ve üzeri	65	13,60±3,81		

Tablo 4.1.15. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.15'in devamıdır)

Gençlik merkezinden faydalanma sıklığı³		0,136	0,873
1-2 kez/Haftada	125	13,62±3,94	
3-4 kez/Haftada	90	13,48±3,49	
>5/Haftada	49	13,83±3,74	
Gençlik merkezinde katılımları aktivite türü			
Eğitim¹		1,362	0,174
Evet	218	13,76±3,78	
Hayır	46	12,93±3,50	
Gezi¹		0,975	0,331
Evet	33	14,21±4,37	
Hayır	231	13,53±3,65	
Kamp²		-0,877	0,381
Evet	16	14,50±4,32	
Hayır	248	13,56±3,70	
Spor etkinlikleri¹		1,393	0,165
Evet	96	14,04±3,73	
Hayır	168	13,37±3,74	
Kültürel etkinlikler¹		1,005	0,265
Evet	30	13,86±4,32	
Hayır	234	13,58±3,67	
Kişisel gelişim kursları¹		0,527	0,599
Evet	37	13,91±4,11	
Hayır	227	13,56±3,69	
Danışmanlık hizmeti²		0,697	0,716

Tablo 4.1.15. Araştırma grubunun gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyutu puan ortalamaları(Tablo 4.1.15'in devamıdır)

Evet	17	14,23±4,42		
Hayır	247	13,57±3,70		
Toplumsal projeler²			-1,480	0,139
Evet	23	14,69±4,02		
Hayır	241	13,51±3,71		
Diğer hizmetler¹			-2,008	0,023*
Evet	49	12,65±3,08		
Hayır	215	13,83±3,85		

Ort±Ss: Ortalama±Standart Sapma. Student-t testi¹, Mann-whitney U testi², ANOVA³, Kruskal-Wallis H testi⁴, Diğer hizmetler: Kütüphane, müzik salonu, resim atölyeleri, toplantı ve bilgisayar odaları gibi hizmetlerin kullanımıdır.

Tablo 4.1.15'te katılımcıların gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklerine göre Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalamalarına yer verilmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresi ve gençlik merkezinden faydalanma sıklığı değişkenlerinin kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Gençlik merkezinde katılınan aktivite türleri arasında diğer hizmetlere katılmayanların katılanlara göre rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (Tablo 4.1.15).

Tablo 4.1.16. Algılanan sosyal destek düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisi

Ölçekler ve alt boyutları	SPÇE	SPÇE-Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz	SPÇE-Kaçınmacı Tarz	SPÇE-Probleme Olumsuz Yönelim	SPÇE-Probleme Olumlu Yönelim	SPÇE-Rasyonel Problem Çözme
ÇBASDÖ	0,178**	0,111	0,163**	0,060	0,117	0,124*
ÇBASDÖ Aile	0,189**	0,136*	0,171**	0,051	0,154*	0,094
ÇBASDÖ Arkadaş	0,147**	0,165**	0,143**	0,085	0,012	0,074
ÇBASDÖ Özel İnsan	0,082	-0,017	0,070	0,010	0,099	0,104

Pearson korelasyon analizi. **p<0,01, *p<0,05. SPÇE: Sosyal Problem Çözme Envanteri, ÇBASDÖ: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.

Çok boyutlu algılanan sosyal destek düzeyi ile sosyal problem çözme becerisi, sosyal problem çözme envanteri kaçınmacı tarz ve sosyal problem çözme envanteri rasyonel problem çözme boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü, çok zayıf bir ilişki saptanmıştır (Tablo 4.1.17). Çok boyutlu algılanan sosyal destek düzeyi ile sosyal problem çözme envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz, probleme olumsuz yönelim ve probleme olumlu yönelim alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır (Tablo 4.1.16).

Tablo 4.1.17. Serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisi

Ölçekler ve alt boyutları	SPÇE	SPÇE- Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz	SPÇE- Kaçınmacı Tarz	SPÇE- Probleme Olumsuz Yönelim	SPÇE- Probleme Olumlu Yönelim	SPÇE- Rasyonel Problem Çözme
SZTÖ	0,367**	0,160**	0,263**	-0,025	0,383**	0,406**
SZTÖ-Psikolojik	0,401**	0,147*	0,339**	-0,012	0,438**	0,366**
SZTÖ-Eğitim	0,340**	0,143*	0,236**	-0,008	0,369**	0,361**
SZTÖ-Sosyal	0,205**	0,090	0,132*	-0,070	0,268**	0,238**
SZTÖ-Rahatlama	0,350**	0,253**	0,261**	-0,067	0,282**	0,396**
SZTÖ-Fizyolojik	0,236**	0,067	0,100	0,061	0,267**	0,300**
SZTÖ-Estetik	0,255**	0,076	0,222**	-0,033	0,243**	0,305**

Pearson Korelasyon analizi. **p<0,01, *p<0,05. SZTÖ: Serbest Zaman Tatmin ölçeği, SPÇE: Sosyal Problem Çözme Envanteri.

Tablo 4.1.17’de serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisi yer almaktadır. Serbest zaman tatmin düzeyi ile sosyal problem çözme becerisi, sosyal problem çözme envanteri alt boyutlarından Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz, Kaçınmacı Tarz, Probleme olumlu yönelim ve Rasyonel Problem Çözme alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf ilişki saptanmıştır. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği alt boyutlarından psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik ve estetik alt boyutları ile sosyal sorun çözme becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü, zayıf ilişki saptanmıştır (Tablo 4.1.17).

5. TARTIŞMA

Gençlik merkezi aktivitelerine katılan 18-29 yaş gençlerin serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Sosyal sorun çözme becerisi kişilerarası, bireysel, çevresel veya toplumsal sorunlara karşı geliştirilen bir beceridir (D'Zurilla, Nezu, & Maydeu-Olivares, 2004). Bununla birlikte sosyal sorun çözme becerisine sahip olan bireylerin problemlili olaylarla baş etme stratejisi ve problemlili olaydan kendileri için fayda sağlama optimistik (iyimser) bakış açısı kazandığı belirtilmektedir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004: 243).

Literatürde gençlerde sosyal sorun çözme becerisinin değerlendirildiği çalışmalara rastlamak mümkündür. Sosyal sorun çözme becerisi puan ortalaması Yiğit ve ark.(2016) tarafından 2013-2014 yılları arasında tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada $62,18 \pm 11,50$ (Yiğit, Özcan ve Seydaoğlu, 2016), Yığman ve ark.(2021) tarafından 2019 yılında Ankara Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi psikiyatri polikliniğinde tedavi görmüş 18-25 yaş kişilerle yapılan çalışmada $55,58 \pm 18,69$ (Yığman, Aksu, Özdel ve Ünver, 2021), Eşigül (2013) tarafından 2011-2012 yılı itibariyle Adana Çukurova üniversitesine kayıtlı lisans öğrencileri ile yapılan çalışmada $65,82 \pm 13,93$ (Eşigül, 2013), Sucu (2020) tarafından 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kayseri ilinde bulunan Erciyes üniversitesi öğrencileri ile yapılan çalışmada $63,21 \pm 12,13$ olarak bildirilmiştir (Sucu, 2020). Bu çalışmada gençlerin Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalaması $60,59 \pm 13,56$, alt boyut puan ortalamaları dikkatsiz/dürtüsel tarz için $12,40 \pm 3,99$, kaçınmacı tarz için $12,80 \pm 5,09$, probleme olumsuz yönelim için $8,00 \pm 3,35$, probleme olumlu yönelim için $13,76 \pm 4,09$, rasyonel problem çözme için $13,62 \pm 3,74$ olarak saptanmıştır. Sucu (2020)'nun üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada Sosyal Problem Çözme Envanteri alt boyut puan ortalamaları dikkatsiz/dürtüsel tarz için $8,05 \pm 3,26$, kaçınmacı tarz için $6,49 \pm 4,16$, probleme olumsuz yönelim için $8,66 \pm 4,14$, probleme olumlu yönelim için $12,85 \pm 3,67$ ve rasyonel problem çözme için $13,58 \pm 3,65$ olarak bildirilmiştir (Sucu, 2020: 35). Eşigül (2013)'ün yapmış olduğu başka bir araştırmada ise

Sosyal Problem Çözme Envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınmacı tarz, probleme olumsuz yönelim, probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalamaları sırasıyla $6,15 \pm 3,64$, $5,40 \pm 4,05$, $8,72 \pm 4,12$, $12,62 \pm 3,81$ ve $13,49 \pm 3,75$ olarak belirtilmiştir (Eşigül, 2013: 76). Bu çalışma COVID-19 pandemi sürecinde yürütülmüştür. Literatürde benzer yaş grubundaki bireylerle yapılan çalışmaların sosyal problem çözme ve alt boyut puanlarına ilişkin bulguları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum çalışmaların yürütüldüğü zaman diliminin, araştırma gruplarının ve ölçüm araçlarının farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

Bu çalışmada cinsiyet kategorileri arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri toplam puanları açısından anlamlı farklılığın olup olmadığı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yapmış olduğumuz araştırmaya benzer bir popülasyonunda yapılmış araştırmalarda da cinsiyete göre Sosyal Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalamaları açısından anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır (Sucu, 2020; Eşigül, 2013; Dikmen, 2019). Eroğlu (2020)'nin yapmış olduğu çalışmada ise cinsiyet grupları arasında sosyal sorun çözme becerileri açısından anlamlı farklılıkların olduğu belirtilmiştir (Eroğlu, 2020). D'Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant (1998)'in genç, orta yaş ve yetişkin bireyleri kapsayan çalışmasında probleme olumlu yönelim ve probleme olumsuz yönelim alt boyut puanlarında kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılığın olduğu bildirilmiştir (D'Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant, 1998).

Yapmış olduğumuz bu çalışmada cinsiyet grupları arasında sosyal problem çözme envanteri dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınmacı tarz, probleme olumlu yönelim, rasyonel problem çözme alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Probleme olumsuz yönelim alt boyutu puan ortalamalarına bakıldığında ise istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu saptanmıştır. Literatürde bu çalışmaya benzer popülasyonda yapılmış çalışmalarda cinsiyet grupları arasında sosyal problem çözme envanteri alt boyutlarından dikkatsiz/dürtüsel tarz (Yiğit, Özcan, & Seydaoğlu, 2016; Güneş, 2011) kaçınmacı tarz (Dikmen, 2019; Yiğit, Özcan ve Seydaoğlu, 2016; Güneş, 2011), probleme olumsuz yönelim (Sucu, 2020; Dikmen, 2019; Yiğit, Özcan ve

Seydaoğlu, 2016; Güneş, 2011) ve probleme olumlu yönelim (Yiğit, Özcan ve Seydaoğlu, 2016) alt boyutları açısından anlamlı farklılıkların olduğunu bildiren çalışmalara rastlanmıştır. Bunun yanı sıra literatürde bu çalışmayla uyumlu sonuçlar bildiren çalışmalar da bulunmaktadır. Eşigül(2013)'ün yapmış olduğu çalışmada ise cinsiyet grupları arasında bu alt boyutlar açısından anlamlı farklılıkların oluşmadığı belirtilmiştir (Eşigül, 2013). Bu noktada araştırmalarda çelişkili sonuçlar elde edildiği söylenebilir. Bu çalışmada elde edilen bulgunun literatürdeki pek çok çalışmayla örtüşmediği ve bunun çalışmamızın toplum tabanlı bir çalışma olmamasından, söz konusu araştırmaların sadece üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olmasından ve gençlik merkezi faaliyetlerine katılımın bir faktör olarak söz konusu araştırmalarda yer edinmemesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Yaş grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. D'Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant (1998)'in yapmış olduğu ergen bireyler, genç yetişkinler ve yetişkinlerin evrenini oluşturduğu çalışmada yaş gruplarına göre sosyal sorun çözme becerisinin değiştiği sonucuna ulaşılmıştır (D'Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant, 1998). Yaptığımız çalışmada yaş grupları arasında anlamlı farklılık çıkmamasının sebebinin yaş aralığının 18-29 ile sınırlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim aynı araştırma popülasyonunu içeren Eroğlu (2020)'nin yaptığı araştırmada da yaş grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi açısından anlamlı farklılık bulunmadığı belirtilmiştir (Eroğlu, 2020). Çalışmamızda yaş grupları arasında sosyal problem çözme envanteri alt boyutlarından dikkatsiz/dürtüsel tarz, kaçınmacı tarz, probleme olumsuz yönelim, probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözme alt boyutları açısından da anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Benzer bir çalışma Güneş(2011) tarafından üniversiteli öğrenciler üzerinden yapılmış ve aynı şekilde yaş grupları açısından Sosyal Problem Çözme Envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılık bulunmadığı belirtilmiştir (Güneş, 2011: 145-151). Bu noktada sonucun literatürle uyumlu olduğu söylenebilir.

Medeni durum grupları arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri toplam ve alt boyut puanları açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Sağır(2019)'un sağlık çalışanları ile yapmış olduğu araştırmada da evli ve bekar gruplar arasında sosyal sorun çözme becerisi ve alt boyut puanları arasında anlamlı fark bulunmadığı belirtilmiştir (Sağır, 2019). Literatürle uyumlu olan bu sonuç araştırma grubumuzda evli bireylerin görece az sayıda olmasında da kaynaklanabilir.

Çalışmamızda öğrenim durumuna göre Sosyal Problem Çözme Envanteri ve alt boyut puanları açısından anlamlı farklılık bulunamamıştır. Çalışmamıza katılan gençlerin geneli lise, üniversite ve lisansüstü öğrenim durumuna sahip olduğundan dolayı böyle bir sonucun çıktığı düşünülmektedir. Literatürde lise ve üniversite öğrenim düzeylerine sahip benzer bir çalışma Gál ve ark. (2021) tarafından Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Form kullanılarak 9. Sınıf öğrencileri ve üniversite 1. Sınıf öğrencileri ile birlikte Macaristan'da yapılmıştır (Gál, Kasik, Jámbori, Fejes ve Nagy, 2022). Söz konusu araştırmada 2017-2018 yıllarında 9. sınıf öğrencilerinin 10. Sınıfta rasyonel problem çözme beceri puan ortalamalarının azaldığı; buna karşın dürtüsel/dikkatsiz tarz alt boyut puan ortalamalarının arttığı belirtilmiştir (Gál, Kasik, Jámbori, Fejes ve Nagy, 2022). Bunun sebebi olarak genç bireylerin güçlü duygusal gelişiminin problem çözme becerisini negatif yönde etkilemiş olmasından kaynaklandığı belirtilmiştir (Gál, Kasik, Jámbori, Fejes ve Nagy, 2022). Sağır (2019)'ın yapmış olduğu çalışmada Sosyal Problem Çözme Envanteri (uzun versiyon) kullanılmış, sağlık çalışanlarının öğrenim durumuna göre sosyal sorun çözme becerileri arasından sadece 'seçenek' alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Sağır, 2019). Bu çalışmayla söz konusu çalışmanın bulgusu arasındaki farklılık çalışmanın sağlık çalışanlarında yapılmış olması ve kullanılan veri toplama aracının farklılığı ile açıklanabilir. Benzer bir çalışma Duran (2015) tarafından sağlık çalışanları ile yapılmış ve çalışmada öğrenim durumuna göre Sosyal Sorun Çözme Envanteri toplam ve alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunmadığını belirtilmiştir (Duran, 2015).

Çalışmamızda gelir getiren bir işte çalışma durumuna göre sosyal sorun çözme becerileri açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Literatürde Kilit (2019) tarafından Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan 18-65 yaş arası kişilerle yapılan çalışmada bireylerin mesleki durumuna göre psikolojik iyi oluş

durumları incelenmiş ve sonuç olarak işsiz olan bireylerin psikolojik iyi oluşlarının öğrenci, memur, esnaf, öğretmen, mühendis gibi kişilere göre daha düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada psikolojik iyi oluş alt boyut puanlarına da incelenmiş, özerklik, kendini kabul ve çevresel hakimiyet alt boyutlarında en düşük puan ortalamasının işsiz gruba ait olduğu ifade edilmiştir (Kilit, 2019: 104). Çalışan gençlerin sosyal sorun çözme becerisi çalışmayanlara göre fazladır. Bunun sebebinin ekonomik özgürlüğün getirdiği psikolojik rahatlama ya bağlı olabilir. Çalışmamızda gelir getiren bir işte çalışan gençlerin çalışmayan gençlere göre sosyal problem çözme envanteri toplam puanı, dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınmacı tarz alt boyutları puan ortalaması istatistiksel olarak daha yüksektir. Ayrıca çalışan gençlerin sosyal problem çözme envanteri alt boyutlarından probleme olumsuz yönelim, probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözme alt boyutlarında çalışmayan gençlere göre puan ortalamaları yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Sonuç olarak çalışmayan gruptaki bireyler çalışan gruba göre sorun veya problemlere dikkatsiz/dürtüsel veya kaçınmacı bir tarzda yaklaşmaktadır. Bunun sebebinin çalışmayan gençlerin sorundan uzak durarak veya görmezden gelerek sorunlarından kurtulduğunu düşünmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim Kilit (2019) tarafından yapılan çalışmada işsiz bireylerin psikolojik iyi oluş alt boyutlarından özerklik ve kendini kabul gibi alt boyutlarda düşük puan ortalamasına sahip belirtilmiştir. bizim araştırmamızda da çalışmayan gençlerin dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınmacı tarz gibi probleme olumsuz yönelim tarzlarını tercih etmesinin beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda aile tipi gruplarına göre sosyal sorun çözme becerileri açısından anlamlı farklılık bulunamamıştır. Literatürde benzer yaş gruplarında yapılan araştırmalar incelendiğinde Eroğlu(2020)'nin üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada aile tipi grupları arasında sosyal sorun çözme becerileri açısından anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir (Eroğlu, 2020). Çalışmamızdan elde edilen bulgular ile literatürdeki sonuçların örtüştüğü, sosyal sorun çözme becerilerinin aile tipine göre değişim göstermemesi katılımcıların 18 yaş ve üzeri, kendi aile sistemini oluşturabilecek imkanlara sahip kişilerden oluşması ile de açıklanabilir.

Çalışmamızda anne-baba öğrenim düzeyi grupları arasında sosyal sorun çözme becerileri açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bunun sebebinin sosyal sorun çözme becerisinin bireysel ve bilişsel bir çaba ile geliştirilebilen bir beceri olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim Güneş (2011)'in üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada anne-baba öğrenim durumu grupları arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri toplam ve alt boyut puanları açısından anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir (Güneş, 2011). Arslan (2020) tarafından yapılan başka bir araştırmada da anne-baba öğrenim durumu grupları arasında sosyal sorun çözme becerisileri açısından anlamlı farklılık bulunmadığı belirtilmiştir (Arslan A. , 2020). Bu noktada literatürde benzer çalışma grupları ile yapılmış araştırmalar ile sonuçlarımızın örtüştüğü söylenebilir. Arslan (2009) tarafından lise öğrencileri ile birlikte yapılan başka çalışmada ise Sosyal Problem Çözme Envanteri alt boyutları açısından en düşük puan ortalamaları ebebeyinleri ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olan öğrenciler olduğu saptanmıştır (Arslan Y., 2009). Çalışmaların bulguları arasındaki farklılığın sözü geçen çalışmanın sadece lise öğrencileri ile yürütülmüş olmasından ve bu dönemde bulunan bireylerin özgürlük ve yaşayış biçimlerinin aileleri tarafından belirleniyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda gençlerin yaşadığı yere göre gruplandırılmış ve gruplar arasında sosyal sorun çözme becerisi ve sosyal problem çözme envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Literatüre bakıldığında Eroğlu(2020)'nin yapmış olduğu benzer çalışma grubunu içeren araştırmada yaşadığı yere göre sosyal sorun çözme becerisinin anlamlı farklılıklar içermediği sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Sosyal sorun çözme becerisi aslında bir sorun/problem çözme becerisi olduğu düşünüldüğünde problem çözme becerisini inceleyen çalışmalar da incelenmiştir. Heppner ve Peterson(1982) tarafından geliştirilen Problem Çözme Envanteri kullanılarak Durmaz ve arkadaşları(2007)'nin yapmış olduğu benzer çalışma grubunu içeren araştırmada yaşanan yere göre problem çözme becerisinin değişmediği sonucuna ulaşılmıştır (Durmaz, Kaçar, Can, Koca ve Yeşilova, 2007). Bu noktada çalışmamızın literatürle örtüştüğü söylenebilir. Nitekim yaşanan yere göre sosyal sorun çözme becerisinin bireysel, çevresel, kişiler arası ve toplumsal sorunu her koşul ve şartlarda çözmeye yönelik bir beceri olmasından dolayı bu

tip becerilerin yaşanılan yer veya yaşadığı yerin toplum yapısının değiştirmeyeceği düşünülmektedir. Ayrıca insan hayatı boyunca sadece bir bölge veya bir yerde yaşamını sürdürmemektedir. Bireyler şartlar ve koşullarına göre başka bir bölgede veya yere taşınarak ayrılmaktadırlar. Böyle bir durumda sosyal sorun çözme becerisinin yaşanılan diğer yerlerde bireysel / bilişsel becerinin kaybedileceği düşünülmemektedir.

Araştırmamızda anne-baba çalışma durumuna göre oluşturulan gruplar arasında sosyal sorun çözme becerisi açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Literatürde problem çözme envanteri kullanılarak Durmaz ve arkadaşları(2007)'nin yapmış olduğu araştırmada anne-baba meslek gruplarına göre problem çözme beceri düzeyi ölçülmüş anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir (Durmaz, Kaçar, Can, Koca ve Yeşilova, 2007). Sosyal sorun çözme becerisinin bir çeşit problem çözme becerisi olduğu düşünüldüğünde bireysel olarak geliştirilebilen bir beceri olmasından kaynaklı olarak anne-baba çalışma durumunun bu beceriyi etkileyeceği düşünülmemektedir.

Birlikte yaşanılan kişi sayısına göre sosyal sorun çözme becerisi açısından kendinden başka 2-3 kişi ile birlikte yaşayan katılımcıların puan ortalaması yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Ayrıca sosyal problem çözme envanteri alt boyutları açısından da anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bunun sebebinin sosyal sorun çözme becerisinin bireysel kazanılan bir beceri olması ve birlikte yaşanılan kişi sayısının bireysel ve bilişsel yeteneklere önemli bir etkisinin olmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda algılanan gelir düzeyine göre sosyal sorun çözme becerisi ve sosyal problem çözme envanteri alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Literatür incelendiğinde Yiğit ve arkadaşları(2016)'nin yapmış olduğu çalışmada gelir düzeyi grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi açısından anlamlı farklılıklar bulunduğu, sosyal problem çözme envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir (Yiğit, Özcan ve Seydaoğlu, 2016). Söz konusu olan araştırmada orta düzey gelir durumuna sahip olan bireylerin sosyal problem çözme envanteri toplam puan ortalaması yüksek ve düşük gelir düzeyine sahip bireylere göre daha yüksektir (Yiğit,

Özcan, & Seydaoğlu, 2016). Eroğlu(2020)'nın yapmış olduğu araştırmada hemşirelik öğrencilerinin gelir durumu grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır (Eroğlu, 2020). Erdemli ve Yaşartürk(2020)'ün yapmış olduğu ve sosyal sorun çözme envanterinin(uzun versiyon) kullanıldığı çalışmada gelir düzeyi grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi ve sosyal sorun çözme envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar oluşmadığı belirtilmiştir (Erdemli ve Yaşartürk, 2020). Arslan(2020)'ın meslek yüksek okulu öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada gelir düzeyi grupları arasında sosyal sorun çözme becerisi açısından anlamlı farklılıklar bulunduğu belirtilmiştir (Arslan A. , 2020). Çalışmada çok iyi gelir durumuna sahip bireylerin sosyal sorun çözme becerisinin daha yüksek olduğu, orta düzey gelir sahibi bireylerin sosyal sorun çözme becerisinin daha düşük olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sosyal problem çözme envanteri probleme olumsuz yaklaşım, dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınan tarz alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir (Arslan A. , 2020). Söz konusu farklılık bulunan çalışmaların üniversite öğrencileri ile yapılmış olması, araştırmanın yapıldığı dönemin farklı olması, kullanılan ölçeklerin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tanı alınan hastalığı bulunamayanların bulunanlara göre sosyal problem çözme envanteri puan ortalaması yüksek olmasına rağmen sosyal sorun çözme becerisi ve sosyal problem çözme envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Literatüre bakıldığında; Akkuzu(2019)'nın yapmış olduğu araştırmada kronik hastalığı olmayan bireylerin kronik hastalığa sahip olan bireylere göre sosyal sorun çözme envanteri toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Akkuzu, 2019). Bunun sebebinin araştırma grubunu üniversite öğrencilerinin oluşturmasından ve yaptığımız araştırmadan farklı bir dönemde yapıldığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim Yiğit ve arkadaşlarının(2016) tıp fakültesi öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada hastalığa sahip olup olmayanlara göre gruplanmış, gruplar arasında sosyal sorun çözme becerisi ve sosyal problem çözme envanteri alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir (Yiğit, Özcan ve Seydaoğlu, 2016).

Araştırmamızda gençlik merkezinden faydalanma durumuna ilişkin özelliklere göre sosyal problem çözme envanteri ve alt boyutları toplam puan ortalamaları açısından anlamlı farklılıklar olup olmadığı incelenmiştir. Gençlik merkezine üyelik süresine göre gruplandırılmış ve gruplar arasında sosyal problem çözme envanteri ve alt boyutları toplam puan ortalamaları açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bunun sebebinin çoğunlukla katılımcıların 1-6'dır gençlik merkezine üye olduğu yani yeni kayıt yaptırdığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Gençlik merkezinden haftalık faydalanma sıklığına göre faydalanma sıklığı arttıkça sosyal problem çözme envanteri puan ortalaması artmasına rağmen sosyal problem çözme envanteri puan ortalaması açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bunun sebebi olarak gençlik merkezinden faydalanan katılımcıların yeni üye ve faaliyetlere yeni yeni katılım sağladığından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir.

Gençlik merkezi katılınan aktivite türüne göre gruplandırmalar yapılmış ve gruplar arasında Sosyal Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları açısından anlamlı farklılıklar incelenmiştir. Eğitim aktivitelerine katılan gençlerin katılmayan gençlere göre sosyal problem çözme envanteri puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Ayrıca spor etkinliklerine katılan gençlerin katılmayan gençlere göre sosyal problem çözme envanteri puan ortalaması daha yüksek olmasına rağmen gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Eğitim aktivitelerine katılan bireylerin katılmayan bireylere göre SPÇE-kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Yani eğitim aktivitelerine katılmayan gençler katılanlara göre soruna veya probleme kaçınmacı tarzda yaklaşım sergilemektedir. Bununla birlikte kamp aktivitelerine ve toplumsal projelere katılan gençlerin katılmayan gençlere göre SPÇE-kaçınmacı tarz alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yani kamp aktiviteleri ve toplumsal projelere katılan gençler soruna veya probleme kaçınmacı tarzda yaklaşmaktadır. Bunun sebebinin kamp ve toplumsal proje gibi çoğunluk gerektiren aktivitelerin bireysel değil toplu bir şekilde hareket edildiğinden dolayı bireysel bir beceri olan sosyal sorun çözme

becerisini geliştiremediği düşünülmektedir. Diğer hizmetlerden yararlanan gençlerin rasyonel problem çözme alt boyut puan ortalaması yararlanmayan gençlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yani diğer hizmetlerden yararlanmayan gençlerin yararlanan gençlere göre sorun ve problemleri rasyonel(akılcı) bir şekilde çözmeye çalışmaktadır. Spor etkinliklerine katılan gençlerin katılmayan gençlere göre SSÇE-probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani spor etkinliklerine katılan gençler katılmayan gençlere göre soruna veya probleme olumlu bir bakış açısıyla(sorunu çözebileceğine ve sorundan kazançlar sağlayabileceğine inanma) yaklaşmaktadır. Literatürde Heppner ve peterson(1982) tarafından geliştirilen problem çözme envanteri kullanılarak Karabulut ve Pulur(2011) tarafından yapılan çalışmada spor yapma durumu grupları arasında problem çözme becerisi açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Karabulut & Pulur, 2011). Bunun dışında aynı ölçek kullanılarak Türkçapar(2009) tarafından beden eğitimi spor meslek yüksek okulu öğrencilerinin boş zaman değerlendirme gruplarına göre problem çözme becerilerini inceleyen bir çalışma yapılmış ve sonuç olarak boş zaman değerlendirme grupları arasında problem çözme becerisi açısından anlamlı farklılıklar bulunamadığı belirtilmiştir (Türkçapar, 2009). Ayrıca Yiğiter(2012) tarafından rekreatif(baş zaman değerlendirme) etkinliklere katılan üniversite öğrencilerinin algılanan problem çözme becerisi incelenmiş ve rekreatif etkinliklere katılan gençlerin algılanan problem çözme becerisini pozitif yönde etkilediğini saptamıştır (Yiğiter, 2012). Bunun sebebi olarak spor'un fiziksel ve mental olarak rahatlatıcı bir aktivite olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca eğitim faaliyetleri ile birlikte bireylerin bilişsel yönden gelişim sağlayacağı daha mantıksal hareket edeceğinden dolayı sosyal sorun çözme becerisinin artacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda algılanan sosyal destek düzeyinin sosyal sorun çözme becerisiyle ilişkisi incelenmiş ve zayıf ancak pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Sosyal hizmet açısından problem çözme daha çok birey (micro) ve aile temelli (mezzo) bir beceri olarak kabul edildiğinden sosyal destek bireyin bu beceriyi kazanması açısından önemlidir (Danış ve Kara, 2016). Nitekim sosyal desteğin psikolojik, bilişsel ve araçsal yardım boyutu ile problemler ile başa çıkması

noktasında birçok olumlu etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Alyüz, 2020). literatürde yapılmış çalışmalar incelendiğinde Cha(2019)'nın üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyal destek düzeyi ile sosyal sorun çözme becerisi arasında zayıf ancak pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır (Cha, 2019). Arslan(2009)'un lise öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada sosyal sorun çözme becerisi ile algılanan sosyal destek arasında zayıf, pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Arslan Y. , 2009: 78). Bu noktada sonucumuz literatürle örtüşmektedir. Bunun sebebi olarak sosyal destek ile birlikte bireylerin kendine olan güvencinin artacağından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim Doğan(2019) tarafından göçmenler ile yapılan çalışmada sosyal destek ile yaşam doyumu ve özgüven arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır (Doğan, 2019). Bireye sorun çözme becerisinin kazandırılmasına yönelik danışmanlık hizmeti sağlanması sosyal hizmet uzmanının görevlerindedir (Danış ve Kara, 2016). Ancak genellikle bireyin kendini tanıması ve problemlerini belirlemesi ve problemleri durumu tanımlaması beklenmektedir (Danış ve Kara, 2016).

Araştırmamızda sosyal sorun çözme becerisi ile serbest zaman tatmin düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde, pozitif yönlü zayıf, serbest zaman tatmin ölçeği alt boyutlarından; eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik, estetik alt boyutları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Yani serbest zaman tatmin düzeyi arttıkça sosyal sorun çözme becerisi de artmaktadır. Literatürde aynı iki ölçek ile yapılan benzer çalışma bulunmamaktadır. Ancak Heppner ve Peterson(1982) tarafından geliştirilen Problem Çözme Envanteri kullanılarak serbest zaman tatmin düzeyiyle problem çözme becerisi ilişkisi incelenmiş istatistiksel olarak anlamlı olmayan pozitif yönlü zayıf ilişki saptanmıştır (Erdemli ve Yaşartürk, 2020). Bunun sebebi olarak serbest zaman aktivitelerinin söz konusu araştırmanın bir faktörü olarak yer almamasından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim çalışmamızda gençlik merkezi faaliyetlerinden eğitim, spor gibi faaliyetlerin gençlerin sosyal sorun çözme becerisine olumlu yönde katkı sağladığı saptanmıştır. Ayrıca Erdemli ve Yaşartürk'ün(2020) yapmış olduğu çalışma sadece beden eğitimi öğrencileri üzerinde yapılmış olmasından dolayı da farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Çalışmamızda sosyal sorun çözme becerisi ile serbest zaman tatmin ölçeği

psikolojik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde, pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki saptanmıştır. Serbest zaman tatmin ölçeğinin alt boyutları o boyuttaki tatmin düzeyini açıklamaktadır. Serbest zaman tatmin ölçeği psikolojik alt boyuttunda da bireyin serbest zaman süresince psikolojik haz ve doyumunu açıklamaktadır. Çalışmamızda SZTÖ-psikolojik alt boyutu puan ortalaması arttıkça sosyal sorun çözme becerisi de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde psikolojik iyi olma düzeyinin sosyal sorun çözme becerisi ile pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişkiye sahip olduğunu saptayan çalışmalar mevcuttur (Eşigül, 2013; Dikmen, 2019). Serbest zamanın fiziksel ve dolayısı ile mental sağlığa olumlu yönde etkisi vardır. Axelsen(2009) serbest zaman ile birlikte bireylerin hastalıklardan kurtulabildiği, mental olarak daha iyi bir durumda olabileceği ayrıca serbest zaman ile birlikte bireylerin duygusal ve psikolojik olarak hastalıklar ile daha iyi mücadele edilebileceği belirtilmiştir (Axelsen, 2009). Iwasaki(2006) serbest zamanın kaliteli bir yaşam sürmek ve kaliteli bir yaşam için katkıları incelenmiş ve sosyal, kültürel ve uyumlu gelişim için serbest zamanın önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir (Iwasaki, 2007). Bu araştırmada eğitim ve spor etkinliklerine katılanların sosyal sorun çözme açısından daha yetenekli oldukları saptanmıştır. Bu sonucun sosyal hizmet uygulamalarına yönelik geliştirilecek yeni yaklaşımlara yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Sosyal hizmet yaklaşımlarından güçlendirme bireyin sorunları ile yüzleşmesi konusunda sahip olduğu güçlerin ortaya çıkarılmasıdır. Bu yaklaşım bireye sadece özgüven ve özsaygı gelişimi sağlanmamakta ayrıca bireye yeni bilgi ve beceri edinme, kişisel gelişim ve yapısal bir değişim yaratma gibi katkılar sunmaktadır (Erbay, 2019). Gençlerin sorun yöneliminin pozitif olması için sosyal hizmet uygulamalarından güçlendirme yaklaşımının gençlik merkezi aktivitelerine katılan ve negatif problem yönelimi olan bireylere uygulanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda serbest zaman tatmin düzeyi ile sosyal sorun çözme becerisi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre sosyal hizmet müdahale ve uygulamalarına serbest zaman aktivitelerinin bir müdahale aracı olarak kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Nitekim geçmişte spor gibi serbest zaman aktivitelerinin sosyal hizmet açısından müdahale aracı olarak kullanıldığı belirtilmektedir (Mayda, 2020). Çalışmamızda

spor etkinliklerine katılan bireylerin probleme olumlu yönelim alt boyut puan ortalamalarının katılmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sporun fiziksel olarak katkılarının yanı sıra ruh sağlığını iyileştirdiği ve bunun yanında depresyon riskini ve kaygı düzeyini azalttığını belirten çalışmalar mevcuttur (Işık, Özarslan ve Bekler, 2015; Akandere, 1998). Ayrıca sporun bilişsel işlevselliğin gelişimine önemli katkıları bulunmaktadır (Mayda, 2020). Sorun çözme becerisinin bilişsel bir beceri olduğu düşünüldüğünde gençlik merkezi faaliyetlerinden spor etkinliklerinin sosyal hizmet yaklaşımlarından güçlendirme yaklaşımı açısından müracaatçılara tavsiye edebilecek bir serbest zaman etkinliği olduğu düşünülmektedir. Böylece bireyin sorunlarından dolayı kendini zayıf ve yetersiz olarak görmeyeceği düşünülmektedir. Sosyal hizmet bilimine katkısı açısından araştırma bulgularına bakıldığında gençlerin soruna bakış açısının, sorun çözme tarz ve yönelimlerinin bilinmesinin sorun çözme aşamalarının belirlenmesi noktasında kolaylık sağlayacağı ve hizmet sunma noktasında hangi tür yaklaşımla müdahale edilmesi gerektiği konusunda sosyal hizmet uzmanına zaman kazandıracağı düşünülmektedir.

Sosyal inovasyon yeni fikirler, yeni stratejiler ve uygulamaları içeren bir süreç olarak nitelendirilmektedir (Özmete ve Gök, 2015). Gençlik merkezleri ve merkezlerin aktivite/uygulamalarının sosyal hizmet için sosyal inovasyon açısından geliştirilebilecek bir uygulama alanı olarak tanımlanabileceği düşünülmektedir (Özmete ve Gök, 2015). Sosyal inovasyon ile sosyal sorunların çözümü konusunda yeni fikir ve önerilerle sosyal değişime katkı sağlanması amaçlanmaktadır (Özmete ve Gök, 2015). Bu araştırma kapsamında ulaştığımız sonuçlar göstermektedir ki gençlik merkezleri faaliyetlerinden özellikle eğitim ve spor aktivitelerin sosyal sorun çözme becerisi kazandırma noktasında gençlere katkılar sunmaktadır.

Bu bağlamda sosyal hizmet açısından yeni yaklaşım ve müdahale geliştirme açısından inovatif faaliyetler için gençlik merkezlerinin özellikle sosyal sorun çözme becerilerini geliştiren aktivite, faaliyet ve sunduğu hizmetlerin müracaatçıya yönelik tavsiye verilebilecek uygun serbest zaman değerlendirme mekânları olduğu düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada gençlerin sosyal sorun çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu, gelir getiren işte çalışmanın, gençlik merkezinde eğitim faaliyetlerine katılmanın, algılanan sosyal destek düzeyinde artışın sosyal sorun çözme becerisinde artışla ilişkili olduğu ve serbest zaman tatmininin sosyal sorun çözme becerisine pozitif yönde katkı sağladığı saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda:

- Gençlerin serbest zaman tatminini arttırmaya yönelik olarak gençlik merkezi faaliyetlerinin çekici hale getirilerek ve daha fazla gence ulaşması konusunda çalışmaların yapılması,
- Gençlik sorunlarının planlı müdahale gerektiren sorunlar olmasından dolayı gençlik merkezine sosyal hizmet uzmanı istihdamının sağlanması ve bu yönde sektörler arası işbirliğinin planlanması,
- Gençlik merkezinden yararlanan gençlerin sosyal sorun çözme becerilerinin belirli aralıklarla değerlendirilmesi ve sosyal sorun çözme becerilerinin ve sosyal destek düzeylerinin arttırılmasına yönelik olarak güçlendirme, ekolojik, sistem yaklaşımı vb. sosyal hizmet girişimlerinin planlanması,
- Gençlik merkezi faaliyetlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerine sosyal sorun çözme becerisini geliştirecek yaratıcı drama vb. eğitim faaliyetlerinin eklenmesi,
- Gençlerin istihdamı arttıracak, gençleri çalışma yaşamına hazırlayacak proje ve eğitim faaliyetlerinin planlanması,
- Eğitim ve spor faaliyetlerinin gençler tarafından daha ilgi çekici hale getirilmesi ve yöneticiler tarafından katılımı artıracak adımların belirlenmesi,
- Gençlik ve Spor Bakanlığı dışındaki (örneğin belediyelere bağlı) kurum ve kuruluşlara bağlı gençlik merkezlerinde de benzer çalışmaların yapılması,

- Gençlere yönelik politika geliştirme ve uygulama açısından tüm yaş gruplarındaki gençleri kapsayan, çok merkezli, geniş katılımlı çalışmaların planlanması önerilebilir.

7. KAYNAKLAR

- Acar, H. (2008). Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır? *Uluslararası İnsan Bilimleri*, 5(1), 1-20.
- Acar, M. (2006). *Türkiye'de Madde Bağımlılığı ve Gençlik*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Akandere, M. (1998). Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Farklı Yaş Gruplarına Göre Etkisinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 42-50.
- Akkuzu, H. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Zeka ve Sosyal Sorun Çözme Becerisinin Somatizasyon ve Sağlık Anksiyetisi Üzerindeki Etkisi*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Akpınar, M., & Ebadi, H. (2019). 18-45 Yaş Bireylerde Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin Uyku Kalitesini Yordamadaki Rolü. *XI. IBANESS Kongreler Serisi* (s. 473-484). Tekirdağ: IBANESS.
- Akyıldız, H. (1998). Bireysel ve Toplumsal Boyutlarıyla Yabancılaşma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(Güz), 163-176.
- Arnett, J. J. (1999). Adolescent Storm and Stress, Reconsidered. *American Psychologist Association*, 54(5), 317-326.
- Arslan, A. (2020). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Öz-Liderlik Algıları ve Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 80-106.
- Arslan, S. (2011). Serbest Zaman Kullanımı: Sıradan Serbest Zaman Etkinlikleri ve Sistemli Serbest Zaman Etkinlikleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1-10.
- Arslan, Y. (2009). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek İle Sosyal Problem Çözme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Aslan, S. (2017). Sosyal Dışlanma ve Genç Suçluluğu. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 5-28.
- Axelsen, M. (2009). The Power of Leisure: "I Was an Anorexic; I'm Now a Healthy Triathlete". *An Interdisciplinary Journal*, 31(4), 330-346.
- B.Jaffee, W., & J.D'Zurilla, T. (2003). Adolescent problem solving, parent problem solving, and externalizing behavior in adolescents. *Behavior Therapy*, 34(3), 295-311.
- Başkurt, İ. (2003). Gençlik, Madde Bağımlılığı ve Korunma Yolları (Psiko-Sosyal Yaklaşım). *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 0(8), 73-114.

- Beard, J. G., & Ragheb, d. M. (1980). Measuring Leisure Satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Birleşmiş Milletler. (2018). *World Youth Report*. Birleşmiş Milletler, 1.Bölüm. Newyork: Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı.
- Bronk, K. C. (2014). *Purpose in Life a Critical Component of Optimal Youth Development*. Newyork: Springer.
- Büküşoğlu, N., & Bayturan, A. F. (2005). Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-sosyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü. *Ege Tıp Dergisi*, 44(3), 173-174.
- Cafoğlu, Z., & Okçu, V. (2013). Gençlik Sorunları: Siirt İli Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 82-115.
- Çam Çelikel, F., & Erkorkmaz, Ü. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Depresif Belirtiler ve Umutsuzluk Düzeyleri ile İlişkili Etmenler. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 45(4), 122-129.
- Çapcıoğlu, İ. (2014). Gençlik Dönemi 'Kimlik Arayışı'nın Demokratik Değerlerin ve İletişim Becerilerinin Gelişimine Etkisi. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 57-76.
- Çekici, F. (2009). *Problem Çözme Terapisine Dayalı Beceri Geliştirme Grubunun Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerileri, Öfkeyle İlişkili Davranış ve Düşünceler İle Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Çekici, F., & Güçray, S. S. (2012). Problem Çözme Terapisine Dayalı Beceri Geliştirme Grubunun Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerileri Öfkeyle ilişkili Davranış Ve Düşünceler ile Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 103-128.
- Çetintürk, V. E., & Küçük, H. (2019). Gençlik Politikalarında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme: Türkiye ve Finlandiya Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 263-284.
- Cha, H.-g. (2019). Affecting Factors on Social Problem-Solving Ability of University Students. *Medico-legal Update*, 19(1), 323-329.
- Cılga, İ. (2001). Gençlerin Gelişiminde ve Madde Kullanımlarını Önlemede Gençlik Merkezlerinin Rolü. *Aile ve Toplum*, 4(4).
- Danış, M. Z., & Kara, H. Z. (2016). Sosyal Hizmette Problem Çözme Yaklaşımı. *The Journal of Academic Social Science Studies, Spring III* (45), 1-10.
- Derin, M., & Tapan, M. G. (2017). Madde Bağımlılığı ve Sosyal Dışlanma. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 0(10), 26-36.
- Derman, O. (2008, Mart). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri- Adolesan Sağlığı II*, s. 19-21.

- Dikici, İ. (2020). *Serbest Zamanlarını Gençlik Merkezlerinde Değerlendiren Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Doyum, Yaşam Doyumu ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi*. Muğla: Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Dikmen, C. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşu İle Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Doğan, İ. F. (2019). Algılanan Sosyal Destek ile Yaşam Tatmini ve Özgüven İlişkisi: Göçmenler Üzerinde Bir Araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 12(18(UİK Özel Sayısı)), 586-606.
- Duran, N. (2015). *Sağlık Çalışanlarının Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin İncelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Disiplinler Arası Sosyal Psikiyatri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Durmaz, H. (2020). *Gençlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Yönelik Tutumları ile Doyum ve Mutluluk Düzeyleri arasındaki İlişki: Manisa Gençlik Merkezleri Örneği*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Rekreasyon Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Can, S., Koca, R., & Yeşilova, D. (2007). Çanakkale Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Etkileyen Bazı Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4), 63-71.
- Dursun, A., & Özkan, M. S. (2020). Ergenlerin Yaşadıkları Yer ve Cinsiyet Açısından Sosyal Destek ile Problem Çözme Becerileri. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3(6), 18-32.
- Duyan, V., & Gelbal, S. (2008). Sosyal Sorun Çözme Envanteri'nin Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(1), 7-28.
- D'Zurilla, T. J., Chang, E. C., Nottingham, E. J., & Faccini, L. (1998). Social Problem-Solving Deficits and Hopelessness, Depression, and Suicidal Risk in College Students and Psychiatric Inpatients. *Journal of Clinical Psychology*, 54(8), 1091-117.
- D'Zurilla, T. J., & Goldfried, M. R. (1971). Problem Solving and Behavior Modification. *Journal of Abnormal Psychology*, 78(1), 107-126.
- D'Zurilla, T. J., Maydeu-Olivares, A., & Kant, G. L. (1998). Age and Gender Differences in Social Problem-Solving Ability. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 241-252.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2002). *Social Problem-Solving Inventory - Revised (SPSI-R)*. New York: Multi-Health Systems Inc.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2004). Social Problem Solving: Theory and Assessment. T. J. D'Zurilla, A. M. Nezu, A. Maydeu-Olivares, E. C. Chang, & L. J. Sanna (Düzenleyen) içinde, *Social Problem Solving* (s. 9-28). Washington DC, A.B.D: American Psychological Association.

- D'Zurilla, T. J., & Sheedy, C. F. (1991). Relation Between Social Problem-Solving Ability and Subsequent Level. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(5), 841-846.
- Eker, D., & Arkar, H. (1995). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Faktör Yapısı, Geçerlilik ve Güvenirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 45-55.
- Eker, D., Arkar, H., & Yıldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25.
- Elliott, T. R., Grant, J. S., & Miller, D. M. (2004). Social Problem Solving Abilities and Behavioural Health. T. R. Elliott, J. S. Grant, D. M. Miller, E. C. Chang, T. J. D'Zurilla, & L. J. Sanna. (Dü) içinde, *Social Problem Solving- Theory, Research, and Training* (s. 117-135). Washington DC: American Psychological Association.
- Erbay, E. (2019). Güç ve Güçlendirme Kavramları Bağlamında Sosyal Hizmet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(42), 41-64.
- Erdemli, E., & Yaşartürk, F. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Serbest Zaman Doyum Düzeyi ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1871-1882.
- Erikson, E. H. (1968). *İdentity: Youth and Crisis* (Ciltsiz Kitap). Londra: W. W. Norton & Company.
- Eroğlu, İ. H. (2020). *Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme ve Psikolojik İyi Olma Durumları Arasındaki İlişkide Duygu İfadesi ve Benlik Saygısının Aracılık Rolü*. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı . Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Eşigül, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Stres ile Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkide Sosyal Problem Çözmenin Aracı ve Düzenleyici Rolünün İncelenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Eskin, M., & Aycan, Z. (2009). Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri'nin Türkçe'ye (Tr-SSÇE-G) Uyarlanması Güvenirlik ve Geçerlik Analizi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(23), 1-10.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical Power Analyses Using G*Power 3.1: Tests for Correlation and Regression Analyses. *Behavior Research Methods*, 41(4), 1149-60.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: a flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191.
- Gál, Z., Kasik, L., Jámboři, S., Fejes, J. B., & Nagy, K. (2022). Social problem-solving, life satisfaction and well-being among high school and university students. *International School Psychology Association*, 10(1), 170-180.

- Garton, A. F., Harvey, R., & Price, C. (2004). Influence of Perceived Family Environment on Adolescent. *Australian Journal of Psychology*, 56(1), 18-24.
- Gediz, S. (2012). *Kamu Hizmeti Olarak Rekreasyon Etkinlikleri Kapsamında "Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri Batı Akdeniz Bölgesi Gençlik Merkezleri Analizi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi.
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2021). *Hizmetlerimiz: Gençlik Merkezleri*. Ocak 3, 2022 tarihinde Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Web Sitesi: <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3277/3187/genclik-merkezleri-dairesi.aspx#:~:text=Gen%C3%A7lik%20Merkezleri%20Gen%C3%A7lik%20Merkezleri%3B%20gen%C3%A7lerin,ve%20dan%C4%B1%C5%9Fmanl%C4%B1k%20yapmak%2C%20gen%C3%A7leri%20zararl%C4%B1> adresinden alındı.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2013). *Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi*. Temmuz 24, 2022 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığı Web Sitesi: https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf adresinden alındı.
- Glicken, M. D. (2011). *Social work in the 21st century : an introduction to social welfare, social issues, and the profession* (2. Edition b.). Thousand Oaks, California, ABD: SAGE.
- Gökçe, H. (2008). *Serbest Zaman Doyumunun Yaşam Doyumu ve Sosyo-demografik Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-sosyal Alanlar Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Görgün Baran, A. (2013). Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-25.
- Güçlü, M. (2013). Gençlik Döneminde Boş Zaman Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 158-169.
- Güner, B. (2016). *Günümüzde Gençlik Sorunları Tutum ve Davranışları: Tunceli Örneği*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Güneş, F. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi.
- Güngör, A. (2021). *Ergenlik Dönemi Ruhsal Sorunları*. Ocak 13, 2022 tarihinde Madalyon Psikiyatri Merkezi Web Sitesi: <https://madalyonklinik.com/bolumlerimiz/cocuk-ergen-ve-aile-bolumu/ergenlik-donemi-ruhsal-sorunlari#:~:text=Ergenlik%20d%C3%B6neminde%2C%20kayg%C4%B1%20bozukluklar%C4%B1%2C%20depresif,yeme%20bozukluklar%C4%B1%20en%20s%C4%B1k%20g%C3%B6zlenen> adresinden alındı
- Hall, G. S. (1904). Disease of Body and Mind. G. S. Hall içinde, *Adolescence : its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime,*

- religion and education* (Volume:1 b., s. 237-325). Newyork, ABD: D. APPLETON AND COMPANY.
- Hall, G. S. (1909). The Growth of Social Ideals. G. S. Hall içinde, *Youth: Its Education, Regimen, and Hygiene* (s. 111-112). Newyork, ABD: D. Appleton & Company.
- Hall, G. S. (1909). *Youth: Its Education, Regimen, And Hygiene*. Newyork: D. Appleton and Company.
- Hare, I. (2004). Defining social work for the 21st century. *International Social Work*, 47(3), 407-424.
- Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The Development and Implications of a Personal Problem-Solving Inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75.
- Iwasaki, Y. (2007). Leisure and quality of life in an international and multicultural context: what are major pathways linking leisure to quality of life? *Social Indicators Research*, 82, 233-264.
- Kalkan, T., & Güzel, P. (2018). Serbest Zaman Etkinlikleri Kapsamında Bireylerin Sosyal İlişkilerinde Kararlılık ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi: Oryantiring Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(4), 175-180.
- Kaplan, M. (1975). *Leisure: Theory and Policy*. Newyork: John Wiley & Sons, Inc.
- Karabulut, E. O., & Pulur, A. (2011). Gençlik Merkezine Üye Temsilcilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 71-80.
- Karlı, Ü., Polat, E., Yılmaz, B., & Koçak, S. (2008). Serbest Zaman Tatmin Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Hacettepe J. of Sport Sciences*, 19(2), 80-91.
- Kete Tepe, N., & Özer, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yoksulluk Algısı Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 166-188.
- Kilit, N. N. (2019). *Kader Algısı-Psikolojik İyi Oluş İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*. Felsefe ve Dinbilimleri Anabilim Dalı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırman, T., & Atak, H. (2020). Yabancılaşma: Kavramsal ve Kuramsal Bir Değerlendirme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 279-295.
- Koç, B., Terzi, Y., & Gül, A. (2015). Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri İle Kişilerarası Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 369-390.
- Koç, M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.
- Köybaş, N. (2006). *Boş zaman Sosyolojisi ve Boş zaman Değerlendirme Aracı Olarak Dinlence Turizmi ve Kültür Turizmine Katılan Yerli Turistlerin Karşılaştırmalı Sosyolojik Analizi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- Krishnan, R. G., & Sethuramalingam, V. (2017). Who are youth- the search for a comprehensive definition. *Research Directions*, 5(3), 1-5.
- Küçük, G. (2018). *Ergenlerin İletişim Ve Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenerek Okul Sosyal Hizmeti Düzeyinde Değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Kurtdaş, E. M. (2017). Toplumsal Değişme Bağlamında Gençlik Sorunları. *Turkish Studies*, 12(25), 513-534.
- Lloyd, C., King, R., Lampe, J., & McDougall, S. (2001). The Leisure Satisfaction of People with Psychiatric Disabilities. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 25(2), 107-113.
- Mayda, F. A. (2020). Jane Addams'ın unutulmuş mirasını hatırlamak: sosyal hizmet uygulaması bağlamında sporun gücü ve potansiyeli üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 1278-1306.
- Misra, R., & Mckean, M. (2000). College students'academic stress and its relation to their anxiety, time management, and leisure satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-51.
- Neulinger, J. (1981). *To leisure : an introduction*. Massachusetts, A.B.D: Allyn and Bacon.
- Odağ, C., & Tamar, M. (2002). Ergenlik Dönemi: Üstbenliğin Gelişmesinde Kritik Bir Evre. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 9(3), 190-199.
- Onar, G., Odabaş, İ. S., & Canbolat, Z. (2021). Adolesan Döneminin Psikolojik Profili, Sorunları ve Koruyucu Sağlık Hizmetleri. *Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Dergisi*, 2(1), 52-66.
- Özgökçeler, S. (2006). *Sosyal Dışlanma Sorunsalı ve Engellilerin Sosyal Politikası Bağlamında Değerlendirilmesi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özmete, E., & Gök, F. A. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sosyal İnovasyon ve Sosyal Hizmet İlişkisinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(2), 127-143.
- Parlaz, E. A., Tekgöl, N., Karademirci, E., & Öngel, K. (2012). Ergenlik Dönemi: Fiziksel Büyüme, Psikolojik ve Sosyal Gelişim Süreci. *Turkish Family Physician*, 3(4), 10-16.
- Piaget, J. (1977). *Topics in Cognitive Development: Equilibration: Theory, Research, and Application* (Volume:1 b.). (M. H. Appel, & L. S. Goldberg, Dü) Newyork, ABD: Springer US.
- Resmi Gazete. (2013, Ocak 27). *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*. Mart 12, 2022 tarihinde Resmi Gazete Resmi Web Sitesi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130127-8-1.pdf> adresinden alındı

- Sağır, A. A. (2019). *Sağlık Çalışanlarının Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin Sosyo-demografik Faktörlere Göre Değerlendirilmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, Ş., & Çöven Özçelik, Ç. (2016). Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Şahin, T. (2009). *Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi*. T.C. Başbakanlık. Ankara: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- SERKA. (2018). *TRA2 Bölgesi Gençlik Araştırması*. Kars: T.C Serhat Kalkınma Ajansı.
- Shaw, S. M., Kleiber, D. A., & Caldwell, L. L. (2017). Leisure and Identity Formation in Male and Female Adolescents: A Preliminary Examination. *Journal of Leisure Research*, 27(3), 245-263.
- Simplicable. (2020, Aralık 07). *Simplicable Guide: 84 examples of social issues*. Ocak 12, 2022 tarihinde Simplicible Web Sitesi: <https://simplicable.com/en/social-issues> adresinden alındı
- Siurala, L. (2006). *A European Framework for Youth Policy*. Helsinki/Finlandiya: Council of Europe Publishing.
- Spector, M., & Kitsuse, J. I. (1977). *Constructing Social Problems*. California, Amerika Birleşik Devletleri: Cummings Publishing Company.
- Stebbins, R. A. (2001). *New directions in the theory and research of serious leisure* (Volume:28 b.). Lewiston, Newyork: Edwin Mellen Press.
- Sucu, B. T. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Algılanan Anne-Baba Tutumu ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri Açısından İncelenmesi*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı. Yüksek Lisans Tezi.
- Thern, E., Munter, 1. J., Hemmingsson, T., & Rasmussen, F. (2017). Long-term effects of youth unemployment on mental health: does an economic crisis make a difference? *Mental health*, 71(4), 344-349.
- Tiggemann, M., & Winefield, A. H. (1984). The effects of unemployment on the mood, self-esteem, locus of control, and depressive affect of school-leavers. *Journal of Occupational Psychology*, 57(1), 33-42.
- TÜİK. (2021, Ağustos 10). *Temel İşgücü Göstergeleri(15-24 yaş)*. Ocak 15, 2022 tarihinde TÜİK veri Portalı: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Haziran-2021-37482#:~:text=15%2D24%20ya%C5%9F%20grubunu%20kapsayan,art%C4%B1%C5%9Fla%20%32%2C6%20oldu> adresinden alındı
- Türk Psikiyatri Derneği. (2021). *Gençlik: Değişim Ve Süreklilik*. Ocak 12, 2022 tarihinde Türk Psikiyatri Derneği Resmi Web Sitesi:

<https://psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/41/genclik-degisim-ve-sureklilik>
adresinden alındı

- Türkçapar, Ü. (2009). Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Farklı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 129-139.
- WHO. (2003, 02 03). *Promoting The Health of Young People in Custody*. 10 22, 2020 tarihinde World Health Organization Web Sitesi: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/107532/e81703.pdf;jsessionid=4D6FFB6A353AD14729093DFA1CAE57BE?sequence=1> adresinden alındı
- Yazgan İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik Kuramları*. Ankara: PEGEM AKADEMİ.
- Yiğit, E., Özcan, S., & Seydaoğlu, G. (2016). Social problem solving and coping skills of medical students. *Cukurova Medical Journal*, 41(4), 721-731.
- Yiğiter, K. (2012). *Rekreatif Etkinliklerin Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Problem Çözme Becerisi ve Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Yığman, F., Aksu, M. H., Özdel, K., & Ünver, H. (2021). Social media addiction among Turkish young adults is partially mediated by automatic thoughts and social problem-solving skills: a single-center, clinic-based study. *Alpha Psychiatry*, 22(1), 25-30.
- Yıldırım Aykurt, A. (2020). 21. Yüzyılda Sosyal Sorunlar ve Dezavantajlı Gruplar. *Journal of Awareness*, 5(3), 427-448.
- Yılmaz, M., & Göktürk, İ. (2019). *Sosyal Problemler ve Sosyal Risk Analizi Kahramanmaraş Kentsel Alanı Araştırması*. ANKARA: Iksad Publications.
- Zastrow, C. (2000). *Social Problems: Issues and Solutions* (fifth edition b.). Ontario, Kanada: Wadsworth.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41.

8. EKLER

EK-1. Etik Kurul Onayı:

**T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU SONUÇ RAPORU**

Tarih : 14.02.2021

Sayı : 2021 - 7

Araştırmanın Yürütülmesi Uygundur (X)

Düzenlemeler Yapıldıktan Sonra Yürütülmesi Uygundur ()

Araştırmanın Yürütülmesi Uygun Değildir ()

Karar: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 14.02.2021 tarihinde yapılan toplantısında, Kevser TARI SELÇUK danışmanlığında Turhan ARSLAN tarafından yürütülen “Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan 18-29 Yaş Geçlerde Serbest Zaman Tatmin Düzeyinin Sosyal Sorun Çözme Becerileri ile İlişkisi” konulu çalışması etik açıdan uygun bulunmuştur.

EK-2. Kurum İzni:

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-394048 28.04.2021
Konu : Araştırma İzni

Sayın Turhan ARSLAN

İlgi : a) 31.03.2021 tarihli ve 43285779-8869 sayılı yazınız.
b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvurusu yapılan "Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan 18-29 Yaş Gençlerde Serbest Zaman Tattım Düzeyinin Sosyal Sorun Çözme Becerileri ile İlişkisi" başlıklı araştırma izni talehi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülmesi uygun bulunmuştur. Tüm araştırma uygulamaları ilgi (a) yazı ile başvuruyu gerçekleştiren **araştırmacılar tarafından** yürütülecek olup, anket vb. uygulamalar **kurum yetkilileri** tarafından yürütülmeyecektir. Kurum yetkilileri araştırmalara, gönüllülük esasıyla göre, katılımcı olarak destek verebileceklerdir. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı(lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması, araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilen bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık isminin verilmemesi gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi, ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede; (1) örneklemedeki kişilerin kayıt olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, (2) onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, (3) araştırmanın uygulanması esnasında öncelikle kurum faaliyetlerinin aksatılmaması, (4) tüm araştırma süreçlerine katılımda gönüllülüğün esas alınması, (5) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, (6) araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, (7) araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi ve (8) araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli **gözetim ve denetim** ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EK-3. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği kullanım izni:

tespit edilen " Serbest Zaman Tatmin" adlı ölçeği
izniniz olursa kullanmak istiyorum. İzniniz için
cevabınızı bekliyorum. İyi günler, iyi çalışmalar
diliyorum...

[Redacted Name] 28.10.2020

Alicılar: ben ✓

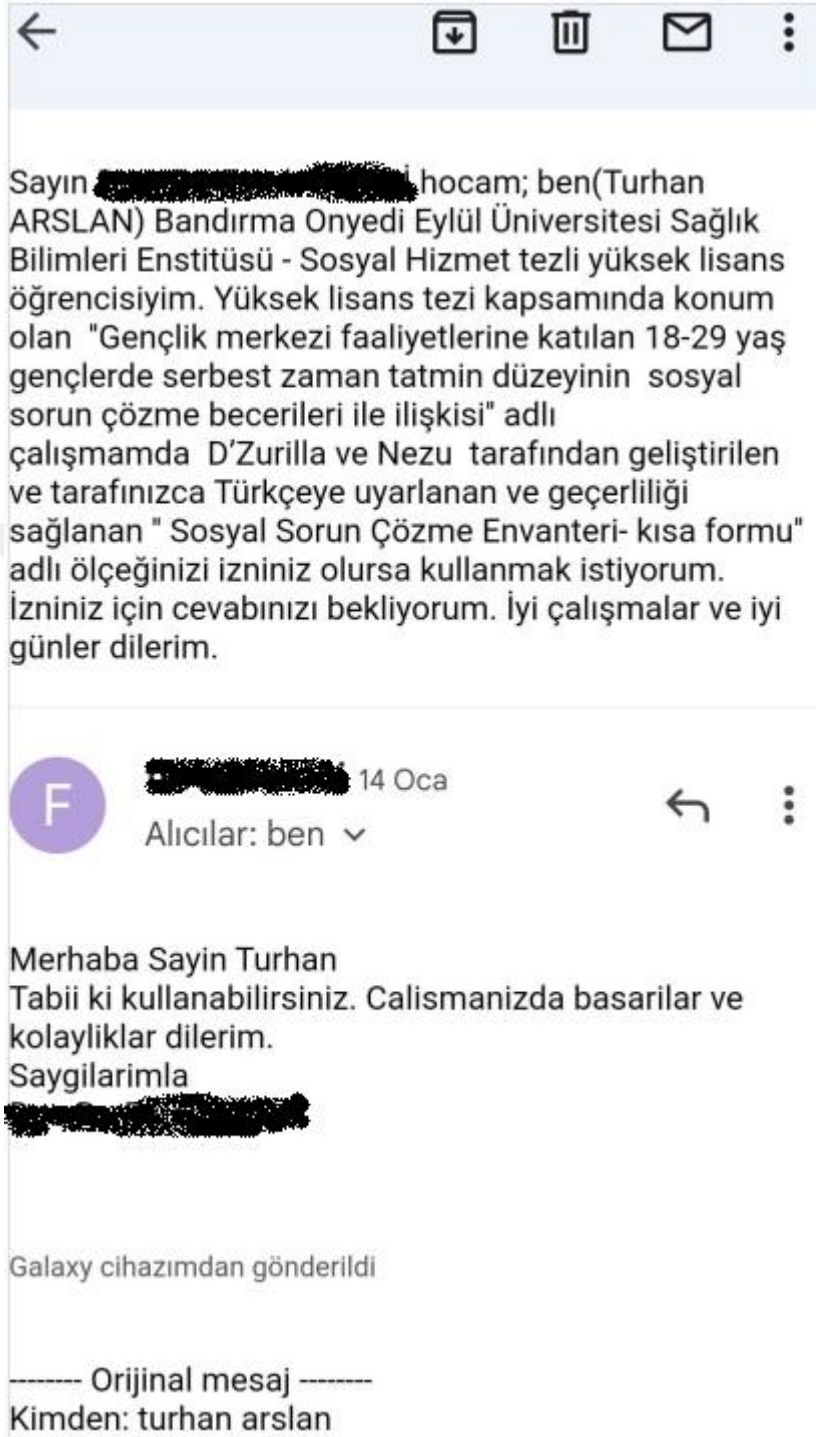
Sevgili Turhan,
Ölçeği kullanabilirsin. Çalışmada başarılar dilerim.

Huawei telefonumdan gönderildi

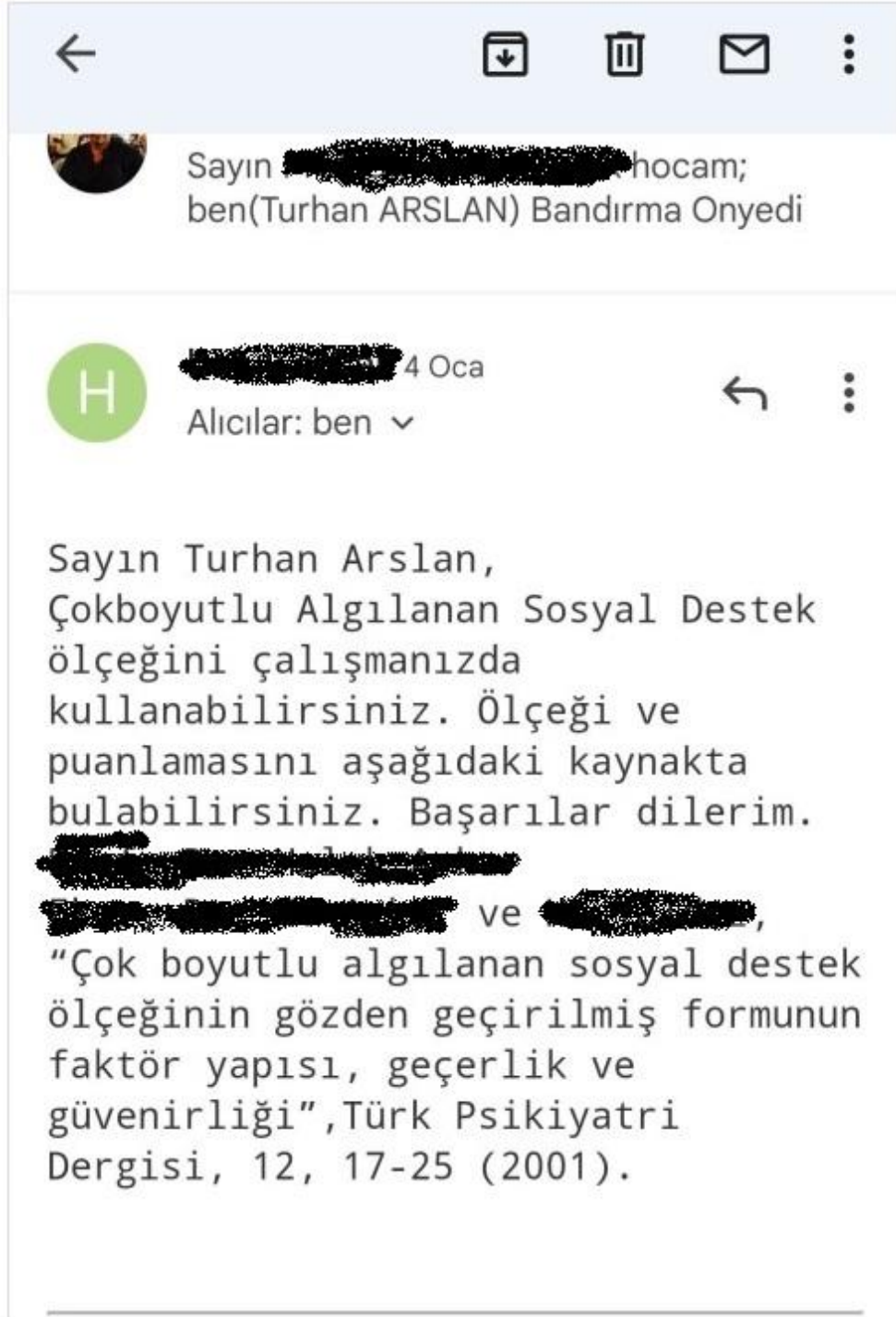
----- Orijinal mesaj -----

Gönderici: turhan arslan

EK-4. Sosyal Problem Çözme Envanteri kullanım izni

EK-5. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanım izni:

EK-6. Anket Formu

Bu anket Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında Araştırmacı Turhan ARSLAN ve Dr. Kevser Tarı SELÇUK danışmanlığında Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Alanya Gençlik Merkezinde Yürütülmektedir. Anket ile Gençlik Merkezi faaliyetlerine katılan 18-29 yaş arası gençlerin serbest zaman tatmin düzeyinin sosyal sorun çözme becerileri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Ankette bulunan sorulara objektif ve samimi cevaplar vereceğiniz düşünülmektedir. Araştırma bilimsel bir nitelik taşıdığından verilen bilgiler gizli tutulacaktır.

Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz...

Tanıtıcı Bilgi Formu

1. Yaşınız (Belitiniz).....
2. Cinsiyetiniz
 - a. () Kadın
 - b. () Erkek
3. Medeni durumunuzu belirtiniz.
 - a. () Evli
 - b. () Bekar
4. Öğrenim düzeyinizi belirtiniz.
 - a. () İlkokul
 - b. () Ortaokul
 - c. () Lise
 - d. () Üniversite
 - e. () Lisansüstü
5. Babanızın öğrenim düzeyini belirtiniz.
 - a. () İlkokul
 - b. () Ortaokul
 - c. () Lise
 - d. () Üniversite
 - e. () Lisansüstü
6. Annenizin öğrenim düzeyini belirtiniz.
 - a. () İlkokul
 - b. () Ortaokul
 - c. () Lise
 - d. () Üniversite
 - e. () Lisansüstü
7. Yaşadığınız yere ilişkin size uygun ifadeyi işaretleyiniz.
 - a. () Evde tek başıma yaşıyorum.
 - b. () Evde ailemle yaşıyorum.
 - c. () Evde akrabalarımın yanında kalıyorum.
 - d. () Evde arkadaşlarımla yaşıyorum.
 - e. () Yurtta kalıyorum.
 - f. () Diğer (belirtiniz).....

8. Siz hariç birlikte yaşadığınız kişi sayısını belirtiniz: kişi
9. Aile tipinizi belirtiniz?
- a. () Çekirdek aile (Anne, baba ve çocuk/lar)
- b. () Geniş aile (Anne, baba, babaanne, anneanne, dede vb. çocuklar)
- c. () Parçalanmış aile (Sadece anne ya da baba ve çocuk/lar)
10. Gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?
- a. () Evet
- b. () Hayır
11. Anne-babanızın çalışma durumuna yönelik uygun ifadeyi işaretleyiniz.
- a. () Annem de babam da çalışıyor
- b. () Babam çalışıyor annem çalışmıyor
- c. () Annem çalışıyor babam çalışmıyor
- d. () Her ikisi de çalışmıyor
12. Size göre gelir düzeyiniz nasıldır?
- a. () iyi
- b. () orta
- c. () kötü
13. Tanı aldığınız ve düzenli ilaç kullanmanızı gerektiren fiziksel ve/veya ruhsal hastalık/hastalıklarınız var mı?
(Birden çok seçenek işaretlenebilir)
- ☐ Yok
- ☐ Var, ruhsal hastalık
- ☐ Var, Kalp ve damar hastalığı
- ☐ Var, Hipertansiyon
- ☐ Var, Kolesterol yüksekliği
- ☐ Var, Şeker hastalığı
- ☐ Var, Astım/KOAH
- ☐ Var, Kanser
- ☐ Var, Felç (İnme)
- ☐ Var, Şişmanlık (Obezite)
- ☐ Var, diğer(belirtiniz)
14. Gençlik merkezi faaliyetlerinden ne kadar süredir yararlanmaktasınız?.....yıl.....ay (belirtiniz)
15. Gençlik merkezi faaliyetlerinden ne sıklıkla yararlanmaktasınız?
Haftada/Ayda.....kez
16. Gençlik merkezinin hangi faaliyetlerinden yararlanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
- a. () Eğitim
- b. () Gezi
- c. () Kamp
- d. () Spor Etkinlikleri
- e. () Kültürel etkinlikler
- f. () Kişisel gelişim kursları
- g. () Danışmanlık hizmeti
- h. () Toplumsal projeler
- i. () Diğer (yazınız).....

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlelerin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Lütfen hiçbir cümleyi cevapsız bırakmayınız. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

1. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

2. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

3. Ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışıyor.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin, annemden, babamdan, eşimden, çocuklarımdan, kardeşlerimden) alırım.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenilebilirim.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

8. Sorunlarımı ailemle (örneğin, annemle, babamla, eşimle, çocuklarımla, kardeşlerimle) konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

10. Ailem ve arkadaşlarımdan dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

11. Kararlarımı vermede ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.

SERBEST ZAMAN TATMİN ÖLÇEĞİ

Serbest zaman insanların çalışma saatleri, yeme ve uyuma gibi biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendilerine ayırdıkları zaman dilimleri dışında kalan zamanlardır. Serbest zaman aktiviteleri ise insanların bu zamanlarını değerlendirmek için özgür iradeleriyle seçtikleri ve belirli kurallara bağlı olmayan aktivitelerdir. Aşağıda yer alan ifadeleri bu tanımları dikkate alarak yanıtlayınız.	1=Benim İçin Hemen Hemen Hiç Geçerli Değil	2=Benim İçin Nadiren Geçerli	3=Benim İçin Bazen Geçerli	4=Benim İçin Sıklıkla Geçerli	5=Benim İçin Hemen Hemen Her Zaman Geçerli
1- Serbest zamanlarımda yaptığım aktiviteleri özgürce seçerim.					
2- Serbest zaman aktivitelerim benim için çok ilginç.					
3- Serbest zaman aktivitelerimi uygulamaktan zevk alıyorum.					
4- Serbest zaman aktivitelerim bende öz güven sağlar.					
5- Serbest zaman aktivitelerim bana başarı hissi veriyor.					
6- Serbest zaman aktivitelerimde birçok değişik yetenek ve kabiliyetlerimi kullanırım.					
7- Serbest zaman aktivitelerimi uygularken kendimi tamamen aktiviteye veririm.					
8- Serbest zaman aktivitelerim entelektüel açıdan çekici.					
9- Serbest zaman aktivitelerim yeni beceriler öğrenmemde beni cesaretlendiriyor.					
10- Serbest zaman aktivitelerim etrafımda olanlar hakkındaki bilgimi artırır.					
11- Serbest zaman aktivitelerim merakımın tatmin edilmesinde bana yardımcı oluyor.					
12- Serbest zaman aktivitelerim yeni şeyler denemem için bana olanaklar sağlar.					

13- Serbest zaman aktivitelerim bana kendimi tanımamda yardımcı olur.					
14- Serbest zaman aktivitelerim bana etrafımı, diğer insanları tanımamda yardımcı olur.					
15- Serbest zaman aktivitelerim genel olarak toplumu tanımamda bana yardımcı olur.					
16- Serbest zaman aktivitelerim bana doğa ile ilgili daha çok şey öğrenmemde yardımcı olur.					
17- Serbest zaman aktivitelerim kişiler arasındaki farklılıkları kabul etmemde bana yardımcı olur.					
18- Serbest zaman aktivitelerim düşünce, duygu veya fiziki yeteneklerimi diğer insanlara göstermeme imkân veriyor.					
19- Serbest zaman aktiviteleri esnasında diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurabiliyorum.					
20- Serbest zaman aktivitelerim diğer insanlarla sıkı ilişkiler kurmamda bana yardımcı oluyor.					
21- Başka insanlarla gruplar içinde olabildiğim serbest zaman aktivitelerini tercih ediyorum.					
22- Serbest zaman aktivitelerim esnasında tanıştığım insanlar arkadaş canlısı.					
23- Serbest zaman aktivitelerimde eğlenceli insanlarla bir araya gelirim.					
24- Serbest zamanlarımda, çokça serbest zaman aktiviteleri yapmaktan hoşlanan insanlarla bir araya gelirim.					
25- Serbest zaman aktivitelerimi birlikte yaptığım insanlara karşı güçlü bağlılık hissi duyarım.					
26- Serbest zaman aktivitelerim rahatlamama yardımcı oluyor.					
27- Serbest zaman aktivitelerim stresten kurtulmama yardımcı oluyor.					
28- Serbest zaman aktivitelerim kendimi duygusal olarak iyi hissetmeme yardımcı olur.					
29- Serbest zaman aktivitelerine katılıyorum çünkü hoşlanıyorum.					
30- Serbest zaman aktivitelerim beni fiziksel olarak zorluyor.					
31- Fiziksel sağlığımı (uygunluğumu) arttıran serbest zaman aktiviteleri yaparım.					
32- Beni fiziksel olarak yenileyen (tazeleyen) serbest zaman aktivitelerini yaparım.					
33- Serbest zaman aktivitelerim sağlıklı kalmama yardımcı olur.					
34- Serbest zaman aktiviteleri kilomu kontrol etmemde bana yardımcı olur.					

35- Serbest zaman aktivitelerim enerji düzeyimi korumamda bana yardımcı olur.					
36- Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler ilgi çekicidir.					
37- Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler güzel yerlerdir.					
38- Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler iyi dizayn edilmiştir.					
39- Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler benim hoşuma giden (beni hoşnut eden) yerlerdir.					

SOSYAL PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ-KF

Aşağıda günlük yaşamda problemlerle karşılaştığınızda ortaya çıkabilecek bazı düşünce, duygu ve davranış tarzlarınızla ilgili maddeler yer almaktadır. Burada genellikle karşılaştığınız sıradan güçlüklerden ya da her gün üstesinden başarıyla geldiğiniz baskılardan bahsedilmemektedir. Bu envanterde sözü edilen problem, yaşamınızda önemli bir yeri olan, size sıkıntı veren fakat üstesinden nasıl geleceğinizi ya da sizi rahatsız etmesini durduracağınızı bilmediğiniz bir şeydir. Bu problem düşünceleriniz, duygularınız, davranışlarınız, sağlığınız ya da fiziksel görünüşünüz gibi kendinizle ilgili; aileniz, arkadaşlarınız, öğretmenleriniz, patronunuzla gibi diğer insanlarla ilişkilerinizle ilgili veya eviniz, arabanız, mal varlığınız, paranız gibi sahip olduğunuz şeylerle ve çevrenizle ilgili olabilir. Cümleleri okurken kendinizi bugünlerde bir problemle karşılaştığınızda her zaman düşündüğünüz, hissettiğiniz ve davrandığınız şekilde değerlendiriniz. Lütfen her cümleyi dikkatli bir şekilde okuyunuz ve cevap formunda bu cümlelerin size uygunluk derecesi “bana hiç uygun değil, bana çok az uygun, bana kısmen uygun, bana çok uygun, bana tamamen uygun” şeklindeki ifadelerden birine çarpı işareti (X) koyarak belirtiniz	0=Hiç uygun değil	1 = Çok az uygun	2 = Kısmen uygun	3 = Çok uygun	4 = Tamamen uygun
1. Çözmem gereken önemli bir sorunum olduğunda, kendimi tehdit altında hisseder ve korku duyarım.					
2. Karar verirken, bütün seçenekleri yeterince dikkatli bir şekilde değerlendirmem.					
3. Önemli bir karar almam gerektiği zaman kendimi huzursuz hisseder ve kendimden emin olamam.					
4. Bir problemi çözmeye ilişkin başlangıçtaki çabalarım başarısızlıkla sonuçlandığında, ısrar eder ve çabucak vazgeçmezsem sonunda iyi bir çözüm bulabileceğime inanırım.					
5. Ne zaman bir problemim olsa, o problemin çözülebileceğine inanırım.					
6. Bir problemi kendi başıma çözmeye çalışmadan önce, ilk olarak o problemin kendiliğinden çözülüp çözülmeyeceğini görmek amacıyla bir şey yapmadan öylece durup beklerim.					

7. Bir problemi çözmeye ilişkin başlangıçtaki çabalarım başarısızlıkla sonuçlandığında, hayal kırıklığına uğrarım					
8. Zor bir problemle karşılaştığımda ne kadar çok çabalasam da, o problemi kendi başıma çözebileceğimden şüphe duyarım.					
9. Hayatımda bir problem oluştuğunda, problemin çözümü için uğraşmayı olabildiğince uzun bir süre ertelerim.					
10. Hayatımdaki problemlerle uğraşmaktan kaçınmak için her yolu denerim.					
11. Zor problemler beni çok mutsuz eder.					
12. Vermem gereken bir karar olduğunda, her seçeneğin olumlu ve olumsuz sonuçlarını tahmin etmeye çalışırım.					
13. Hayatımda problemler ortaya çıktığında, mümkün olan en kısa sürede problemleri ele almak yani onlarla uğraşmak hoşuma gider.					
14. Bir problemi çözmeye çalışırken, aklıma gelen ilk iyi fikre göre hareket ederim.					
15. Zor bir problemle karşılaştığımda, yeterince gayret edersem o problemi kendi başıma çözebileceğime inanırım.					
16. Çözülmesi gereken bir problemim olduğunda, ilk yaptığım şeylerden biri problemle ilgili mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmeye çalışmaktır.					
17. Problemleri çözmeyi, herhangi bir şey yapamayacak hale gelinceye kadar ertelerim.					
18. Problemlerimden kaçınmaya onları çözmeye çalışmaktan daha fazla zaman harcarım.					
19. Bir problemi çözmeye çalışmadan önce, neyi başarmak istediğimi tam olarak bilmek için kendime belirli bir hedef oluştururum.					
20. Vermem gereken bir karar olduğunda, her seçeneğin avantaj ve dezavantajlarını gözden geçirmeye vakit ayırmam.					
21. Bir çözümü uygulamaya koyduktan sonra, durumun ne kadar iyi yönde değiştiğini mümkün olduğunca dikkatli bir biçimde değerlendirmeye çalışırım.					
22. Karşılaştığım bir problemi, olumlu bir şekilde yararlanacağım “bir fırsat” ya da “üstesinden gelinecek bir durum” olarak görmeye çalışırım.					
23. Bir problemi çözmeye çalışırken, yeni fikirler üretemez hale gelinceye dek mümkün olduğu kadar çok seçenek düşünürüm.					
24. Karar verirken, her seçeneğin sonuçları üzerinde pek fazla düşünmeden sezgilerimle hareket ederim					
25. Karar verirken çok ani ve düşünmeden hareket ederim					

9. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER
Adı Soyadı: Turhan ARSLAN
Medeni hali: Bekar
Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti(TÜRK)
EĞİTİM
Lise: Gazipaşa Anadolu Lisesi(EA)
Lisans: Hacettepe Üniversitesi İİBF- Sosyal Hizmet Bölümü
Yüksek Lisans: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı.
YABANCI DİL BİLGİSİ
İngilizce: yazma, okuma(iyi), konuşma(orta), Sınav: Yökdil-sosyal(70) Almanca: Başlangıç seviyesi
MESLEKİ DENEYİM
Ankara Ümitköy Yaşlı Bakım, Rehabilitasyon ve Huzurevi- stajer sosyal hizmet uzmanı
ÜYE OLUNAN MESLEKİ KURULUŞLAR
Yok
YAYINLARI
Seçgin, L. , Arslan, T. & Tarı Selçuk, K. (2022). Türkiye’de Son Beş Yılda Kadına Yönelik Şiddet: COVID-19 Pandemisinin Etkisi . Humanistic Perspective , 4 (1) , 28-43 . DOI: 10.47793/hp.1025470